

Hallituksen esitys eduskunnalle ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden muutoksenhakua koskevien säännösten muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 29 ympäristöministeriön toimialan lakia, jotta lakien muutoksenhakusäännökset erityisesti valitusluvan osalta olisivat yhdenmukaiset vuoden 2020 alussa voimaantulevan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain kanssa. Jo nykyisinkin valtaosa ympäristöministeriön toimialalla tehtävistä hallintopäätöksistä kuuluu valitusluvan piiriin haettaessa muutosta hallinto-oikeuden päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta, mistä on nimenomaisesti säädetty kussakin erityislaissa. Koska edellä mainitussa yleislaissa valituslupamenettelystä tulee pääsääntö, muutettaisiin erityislakien valituslupasäännökset yleisiksi viittauksiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin.

Lakimuutosten johdosta valitusluvan piiriin tulisi eräitä uusia asiaryhmiä kuten asumisen tukia koskevien lakien mukaiset, tuen takaisinperintään liittyvät ja sanktioluonteiset päätökset sekä eräät luonnonsuojelulain ja jätelain mukaiset päätökset.

Maastoliikennelakia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että kunnalla olisi mahdollisuus periä maksu kilpailuja ja harjoituksia koskevissa lupa-asioissa.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	6
1 JOHDANTO.....	6
2 NYKYTILA.....	6
2.1 Lainsäädäntö.....	6
2.2 Nykytilan arviointi.....	12
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	12
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	14
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	14
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	14
4.3 Ympäristövaikutukset.....	14
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	14
5 ASIAN VALMISTELU.....	14
5.1 Valmisteluvaiheet.....	14
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	14
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	17
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	17
1.1 Ympäristönsuojelulaki.....	17
1.2 Jätelaki.....	17
1.3 Laki vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa.....	18
1.4 Laki eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä.....	18
1.5 Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään.....	18
1.6 Laki pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta.....	18
1.7 Laki hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista.....	19
1.8 Luonnonsuojelulaki.....	19
1.9 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä.....	20
1.10 Maastoliikennelaki.....	20
1.11 Ulkoilulaki.....	21
1.12 Etuostolaki.....	21
1.13 Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta.....	21
1.14 Laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä.....	21
1.15 Laki rakennuksen energiatodistuksesta.....	22
1.16 Laki rakennusperinnön suojelemisesta.....	22
1.17 Aravalaki.....	22
1.18 Laki aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa.....	23
1.19 Aravarajoituslaki.....	23
1.20 Laki asumisoikeusasunnoista.....	23
1.21 Laki eräiden vuokratalolainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta.....	24
1.22 Laki oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta.....	24
1.23 Laki omistusasuntolainojen korkotuesta.....	24
1.24 Laki omistusasuntolainojen valtionehtauksesta.....	24
1.25 Laki valtionehtauksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi.....	25
1.26 Laki vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista.....	25
1.27 Laki vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtionehtauksesta.....	25
1.28 Laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta.....	26

1.29	Laki vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta.....	26
2	VOIMAANTULO.....	26
3	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	27
	LAKIEHDOTUKSET	29
	1. Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta.....	29
	2. Laki jätelain 137 §:n muuttamisesta	31
	3. Laki vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain 28 §:n muuttamisesta.....	32
	4. Laki eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta.....	33
	5. Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain 13 §:n muuttamisesta	34
	6. Laki pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	35
	7. Laki hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetun lain muuttamisesta ...	36
	8. Laki luonnonsuojelulain 61 ja 62 §:n muuttamisesta.....	38
	9. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 37 §:n muuttamisesta.	39
	10. Laki maastoliikennelain muuttamisesta	40
	11. Laki ulkoilulain 30 a §:n muuttamisesta	41
	12. Laki etuostolain 22 §:n muuttamisesta.....	42
	13. Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta	43
	14. Laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain 36 §:n muuttamisesta.....	44
	15. Laki rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain 26 §:n muuttamisesta	45
	16. Laki rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 21 §:n muuttamisesta.....	46
	17. Laki aravalain 39 §:n muuttamisesta.....	47
	18. Laki aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 12 §:n muuttamisesta	48
	19. Laki aravarajoituslain 21 §:n muuttamisesta.....	49
	20. Laki asumisoikeusasunnoista annetun lain 54 §:n muuttamisesta	50
	21. Laki eräiden vuokratalolainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	51
	22. Laki oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta	52
	23. Laki omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta	53
	24. Laki omistusasuntolainojen valtiontakauksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta .	54
	25. Laki valtiontakauksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	55
	26. Laki vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta	56
	27. Laki vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtiontakauksesta annetun lain 17 §:n muuttamisesta.....	57
	28. Laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta	58

29. Laki vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta	59
LIITE	60
RINNAKKAISTEKSTIT	60
1. Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta	60
2. Laki jätelain 137 §:n muuttamisesta	64
3. Laki vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain 28 §:n muuttamisesta	66
4. Laki eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta	67
5. Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain 13 §:n muuttamisesta	68
6. Laki pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta	69
7. Laki hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetun lain muuttamisesta ..	70
8. Laki luonnonsuojelulain 61 ja 62 §:n muuttamisesta	73
9. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 37 §:n muuttamisesta ..	75
10. Laki maastoliikennelain muuttamisesta	76
11. Laki ulkoilulain 30 a §:n muuttamisesta	78
12. Laki etuostolain 22 §:n muuttamisesta	79
13. Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta	80
14. Laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain 36 §:n muuttamisesta	81
15. Laki rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain 26 §:n muuttamisesta	82
16. Laki rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 21 §:n muuttamisesta	83
17. Laki aravalain 39 §:n muuttamisesta	84
18. Laki aravalainojen lainahtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 12 §:n muuttamisesta	86
19. Laki aravarajoituslain 21 §:n muuttamisesta	87
20. Laki asumisoikeusasunnoista annetun lain 54 §:n muuttamisesta	88
21. Laki eräiden vuokratalolainojen lainahtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	89
22. Laki oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta	90
23. Laki omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta	91
24. Laki omistusasuntolainojen valtiontakauksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta ..	92
25. Laki valtiontakauksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetun lain 16 §:n muuttamisesta	93
26. Laki vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta	94
27. Laki vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtiontakauksesta annetun lain 17 §:n muuttamisesta	95
28. Laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta	96

29. Laki vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta	97
---	----

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Vuonna 2016 voimaan tullessa hallintolainkäyttöä koskeneessa lainsäädäntöuudistuksessa (HE 230/2014 vp) muutettiin lähes 200 eri hallinnonalan lakia ja niissä olevia hallintoasioiden muutoksenhakusäännöksiä. Tällöin valituslupamenettely laajennettiin uusiin asiaryhmiin muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituslupan käytöstä ei kuitenkaan otettu yleistä, kaikkia hallinnonaloja sitovaa säännöstä hallintolainkäyttölakiin (586/1996). Sen sijaan hallintolainkäyttölain 9 §:ssä säilytettiin pääsääntö, jonka mukaan hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa. Valituslupan käytöstä säädettiin siten edelleen asiaryhmäkohtaisesti kunkin hallinnonalan erityislainsäädännössä. Tässä erityislainsäädännössä valituslupajärjestelmän ulkopuolelle jätettiin asiat, joihin useimmiten liittyy vaativia oikeuskysymyksiä tai jotka ovat yleensä asianosaisen tai yhteiskunnan kannalta erityisen merkittäviä tai laaja-alaisia. Tällaisiksi asioiksi katsottiin esimerkiksi elinkeinoluvan peruuttamista, merkittävää hallinnollista seuraamusta tai hallinnollisen pakkokeinon täytäntöönpanoa koskevat asiat, elinkeinotoiminnan rajoittamista koskevat valvonta-asiat sekä asiat, joissa tietyn toiminnan tai hankkeen avustamiseksi tarkoitettu rahoitus keskeytetään tai peritään takaisin.

Eräiden ympäristöä koskevien hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta annetulla hallituksen esityksellä (HE 43/2017 vp) valituslupajärjestelmä otettiin käyttöön ympäristönsuojelulain (527/2014), maa-aineslain (555/1981) ja vesilain (587/2011) mukaisissa asioissa. Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) valituslupajärjestelmä uudistettiin vastaamaan hallintolainkäyttölain säännöksiä ja samalla valituslupajärjestelmää laajennettiin lähes kaikkiin lain asiaryhmiin. Myös luonnonsuojelulain (1096/1996) valituslupajärjestelmää laajennettiin. Lainmuutokset tulivat voimaan vuoden 2018 alussa.

Vuonna 2019 eduskunta hyväksyi lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun (808/2019), jolla korvattiin hallintolainkäyttölaki. Valituslupan käyttöä koskeva pääsääntö valitettaessa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen muutettiin uudessa laissa päinvastaiseksi hallintolainkäyttölain olleeseen säännökseen verrattuna: Lain 107 §:n mukaan hallinto-oikeuden antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupan.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö

Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulaki on ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen yleislaki. Laissa säädetään muun muassa useista eri menettelyistä ympäristön suojelemiseksi, kuten ympäristölupa-, ilmoitus- ja rekisteröintimenettelystä.

Oikaisusta ja muutoksenhausta ympäristönsuojelulain nojalla tehtyyn päätökseen säädetään lain 19 luvussa. Ympäristönsuojelulain 190 §:n yleisemmän muutoksenhakua koskevan säännöksen lisäksi lain 195 §:ssä säädetään muutoksenhausta eräissä tyyppihyväksyntää ja pätevyystodistuksia sekä eräissä pätevyyden arviointia koskevissa päätöksissä. Lain 190 ja 195 §:n muutoksenhakusäännöksissä otettiin käyttöön valituslupajärjestelmä vuonna 2018, minkä li-

säksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säätämisen yhteydessä muutettiin 190 §:n 1 momentin laki- ja pykäläviittaukset hallintolainkäyttöön koskemaan uutta yleislakia. Hallintolainkäyttölain soveltumiseen viitataan myös ympäristönsuojelulain 196:n §:n 2 momentissa, 199 §:n 2 momentissa, 207 §:ssä ja 208 §:n 1 momentissa.

Jätelaki

Jätelakiin (646/2011) sisältyy säännökset useasta eri päätöstyypistä, koskien muun muassa kunnan järjestämää jätehuoltoa, jätehuolto- ja tuottajarekisteriin hyväksymistä, jätteen kansainvälisiä siirtoja ja aluksen siirtämistä purettavaksi sekä hallintopakkoa ja laiminlyöntimaksua.

Vuonna 2016 voimaan tulleella jätelain 137 §:n muutoksella (1062/2015) laajennettiin valituslupajärjestelmä uusiin asiaryhmiin. Valituslupa säädettiin pääsäännöksi eli sen piiriin tulivat esimerkiksi tuottaja- ja jätehuoltorekisteriin hyväksymistä ja näiden päätösten muuttamista koskevat päätökset, valvontaviranomaisen yksittäiset määräykset laissa säädetyn velvollisuuden täyttämiseksi sekä jätteen kansainvälisen siirron hyväksymistä koskevat päätökset. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle jätettiin päätökset jätehuolto- ja tuottajarekisteriin hyväksymisen peruuttamisesta sekä jätteen kansainvälisen siirron hyväksymistä ja ennakkohyväksyntää koskevan päätöksen peruuttamisesta, kuten myös rikkomusten tai laiminlyöntien oikaisuvelvollisuutta koskevat 126–128 §:ssä tarkoitetut päätökset ja laiminlyöntimaksua koskevat 131–133 §:ssä tarkoitetut päätökset. Niitä pidettiin asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittävänä.

Laki vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa

Vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013) tarkoituksena on suojella ihmisten terveyttä ja ympäristöä vähentämällä vaarallisten aineiden käyttöä sähkö- ja elektroniikkalaitteissa ja edistää sähkö- ja elektroniikkalaiteromun hyödyntämistä ja loppukäsittelyä ympäristöä säästävällä tavalla. Laissa säädetään valmistajan, maahantuojan ja jakelijan velvoitteista varmistua sähkö- ja elektroniikkalaitteen vaatimustenmukaisuudesta. Lisäksi säädetään muun muassa elinkeinonharjoittajaan kohdistuvista valvontaviranomaisten toimenpiteistä lain mukaisten velvoitteiden laiminlyöntitilanteissa. Lain 26 §:ssä säädetään hallinnollisista määräyksistä, joiden perusteella valvontaviranomainen voi muun muassa kieltää elinkeinonharjoittajaa tilapäisesti tai pysyvästi valmistamasta, markkinoille saattamasta, asettamasta saataville markkinoilla tai muuten luovuttamasta laitetta sekä määrätä poistamaan laite markkinoilta. Näitä määräyksiä koskevassa muutoksenhaussa noudatetaan lain 28 §:n mukaan hallintolainkäyttölain säännöksiä.

Laki eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä

Eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annettussa laissa (170/2018) säädetään polttoaineiden toimittajien velvollisuudesta vähentää kuluutukseen luovutettavien polttoaineiden energiayksikköä kohti laskettuja kasvihuonekaasupäästöjä vähintään kuudella prosentilla vuoden 2020 loppuun mennessä verrattuna fossiilisten polttoaineiden käytöstä aiheutuviin elinkaarenaikaisiin keskimääräisiin kasvihuonekaasupäästöihin Euroopan unionissa vuonna 2010. Laissa säädetään myös biopolttoaineiden ja niiden raaka-aineiden kestävyyskriteerien mukaisuudesta, kasvihuonekaasupäästöjen laskennasta ja vuotuisesta tietojen antamisesta. Lain 14–16 §:ssä säädetään Energiaviraston kiellosta tai määräyksestä rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi sekä Energiaviraston mahdollisuudesta määrätä laiminlyöntimaksun tai seuraamusmaksun asettamisesta. Näistä kaikista päätöksistä

saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen vaatii valitusluvan.

Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään.

Vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annettussa laissa (121/2011) säädetään muun muassa ympäristötodentajien akkreditoinnista sekä organisaatioiden rekisteröinnistä EMAS-järjestelmään. Vuonna 2016 voimaan tulleella lain 13 §:n muutoksella (1064/2015) laajennettiin valituslupajärjestelmä uusiin asiaryhmiin. Pykälän 2 momentin mukaan pääsääntöisesti käytettävän valituslupasääntelyn ulkopuolelle jätettiin akkreditoinnin tai toimiluvan peruuttamista tai pätevyysalueen rajoittamista koskevat asiat. Niitä pidettiin asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittävinä.

Laki pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta

Vuoden 2020 alusta voimaan tulevan pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain (246/2019) myötä siirryttiin aiemmasta sopimuspohjaisesta pilaantuneiden alueiden pilaantuneisuuden selvittämistä ja puhdistamista koskevasta tukijärjestelmästä (valtion jätehuoltotyöjärjestelmä) valtionavustuksen myöntämiseen perustuvaan järjestelmään. Valtionavustuspäätökseen haetaan muutosta valtionavustuslain (688/2001) 34 §:n mukaan.

Toinen tukimuoto laissa on Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen järjestämä pilaantuneisuuden selvittäminen ja puhdistaminen (12 §). Alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämistä koskevan päätöksen osalta muutoksenhausta säädetään lain 13 §:ssä. Päätökseen voi vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta annetusta päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen valittaminen vaatii valitusluvan.

Laki hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista

Hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetulla lailla (416/2012) hiilidioksidin varastointi geologisiin muodostumiin Suomen alueella ja Suomen talousvyöhykkeellä kiellettiin. Lain 14 §:n nojalla annettavista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja Energiaviraston päätöksistä valitetaan hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lain 7–9 §:n nojalla Energiaviraston antamaan hiilidioksidin siirtoverkkoa koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen noudattaen hallintolainkäyttölakia.

Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulaissa säädetään muutoksenhausta 9 luvussa. Lain 61 § sääntelee valitusta. Sen 1 momentin mukaan ympäristöministeriön 50 §:n 3 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Pykälän 2 momentti koskee muita päätöksiä. Sen mukaan ympäristöministeriön muuhun päätökseen sekä Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen ja kunnan viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Pykälän 3 momentissa säännellään sitä, keillä on luonnonsuojelulain mukaisista päätöksistä valitusoikeus. Pykälän 4 momentissa todetaan muutoksenhausta noudatettavan muutoin hallintolainkäyttölakia.

Lain 62 § koskee hallinto-oikeuteen tehtävää valitusta. Sen 1 momentissa luetellaan hallinto-oikeuden sellaiset päätökset, joihin saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla ainoastaan korkeimman hallinto-oikeuden myönnettyä valitusluvan.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettu laki (252/2017) on ollut voimassa 16.5.2017 alkaen. Lain tarkoituksena on edistää hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista hankkeiden suunnittelussa ja niitä koskevassa päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. Muutoksenhausta säädetään lain 37 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan hankkeesta vastaava saa hakea muutosta lain 13 §:ssä tarkoitettuun arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa annettuun päätökseen sekä 36 §:n mukaiseen arviointimenettelyn soveltamisesta puolustukseen tai siviilivalmiuteen liittyviin toimiin annettuun hylkäävään päätökseen valittamalla päätöksestä hallintolainkäyttölain mukaisesti. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä valitettaessa toimivaltainen hallinto-oikeus on momentin mukaan se, jonka tuomiopöytäkirjässä pääosa kysymyksessä olevasta hankkeesta sijaitsee.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa mainitun lisäksi se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei YVA-menettely ole tarpeen. Tämä tapahtuu samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan. Pykälän 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on lisäksi oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut sen 1 momentissa tarkoitetun päätöksen.

Maastoliikennelaki

Maastoliikennelaki (1710/1995) koskee moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureiteillä. Muutoksenhausta säädetään sen 31 §:ssä. Sen mukaan lain 30 §:ssä tarkoitettuun kunnan viranomaisen päätökseen vaaditaan oikaisua hallintolain mukaisesti, ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen puolestaan haetaan muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti valittamalla hallinto-oikeuteen. Pykälän 3 momentin mukaan valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valitusluvan. Pykälän 4 momentin mukaan kunnan viranomaisen muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta kuntalain (410/2015) mukaisesti.

Maastoliikennelain 30 § koskee moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen edellytettävää lupaa, jonka myöntää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Laissa ei ole säännöksiä luvan maksullisuudesta.

Ulkoilulaki

Ulkoilulaki (606/1973) koskee ulkoilureittejä, valtion retkeilyalueita sekä leirintäalueita. Laki on ollut voimassa 1.8.1973 alkaen. Lain mukaisia päätöksiä koskevasta muutoksenhausta säädetään ulkoilulain 30 a §:ssä. Sen mukaan kunnan leirintäalueviranomaisen 3 luvun nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Muutoksenhaussa noudatetaan pykälän mukaan muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädettyä.

Etuostolaki

Etuostolaissa (608/1977) säädetään kunnan oikeudesta käyttää etuosto-oikeutta kunnassa myytyyn kiinteistöön. Kunnan päätökseen voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään. Lain 22 §:n 1 momentin mukaan valittaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valitusluvan saamista.

Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta

Laissa kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (669/1978) säädetään kunnan ja tontinomistajan velvollisuuksista pitää kunnossa ja puhtaana asemakaava-alueilla olevia katuja ja muita yleisiä alueita. Kunnan yleiset määräykset kunnossa- ja puhtaanapidosta (14 §), kunnan taksapäätös (14 b §) ja kunnan valvontaviranomaisen määräämistä koskeva päätös (15 §) ovat päätöksiä, joiden muutoksenhakuun sovelletaan lain 18 §:n mukaan kuntalakia. Lain 18 §:n 1 momentin mukaan valittaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää näissä asioissa valitusluvan saamista. Muut laissa olevat päätöstyypit kuuluvat hallintovalituksen piiriin. Niissä on käytössä valituslupamenettely korkeimpaan hallinto-oikeuteen, lain 16 §:ssä tarkoitettuja hallintopakkoasioita lukuun ottamatta (18.2 §).

Laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä

Eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetussa laissa (954/2012) säädetään rakennustuotteiden hyväksymismenettelyistä, jotka ovat tyyppihyväksyntä, varmennustodistus ja laadunvalvonnan varmentaminen sekä rakennuspaikkakohtainen varmentaminen. Lisäksi laissa säädetään valtuutetun ja hyväksytyn toimielimen hyväksymisestä ja toimintaa koskevista vaatimuksista.

Muutoksenhausta säädetään lain 36 §:ssä. Lain nojalla annettavissa päätöksissä osassa on mukana oikaisumenettely ja osassa ei ole. Hakemuksesta annettuun toimielimen päätökseen saa 36 §:n 1 momentin mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan muuhun lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Pykälän 3 momentissa säädetään muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle on jätetty toimielimen toiminnan keskeyttämistä sekä toimielimen valtuutuksen ja hyväksymisen peruuttamista koskevat asiat, koska ne ovat asianosaisen oikeusturvan ja elinkeinon harjoittamisen kannalta erityisen merkittäviä.

Laki rakennuksen energiatodistuksesta

Rakennuksen energiatodistuksesta annetussa laissa (50/2013) säädetään energiatodistuksen laatimisesta, sen sisällöstä, energiatodistuksen laatijan pätevyydestä ja toiminnan harjoittamisesta sekä lain valvonnasta. Muutoksenhausta säädetään lain 26 §:ssä. Lain nojalla annettavissa päätöksissä osassa on mukana oikaisumenettely ja osassa ei ole. Pätevyyden toteajan päätökseen saa 26 §:n 1 momentin mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan ympäristöministeriön ja Asumisen rahoitus- ja kehityskeskuskeskuksen päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Pykälän 3 momentissa säädetään muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla pääsääntöisesti vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslu-

van. Valituslupasääntelyn ulkopuolelle on jätetty hallinto-oikeuden päätökset, jotka koskevat 24 ja 25 §:ssä tarkoitettuja asioita.

Laki rakennusperinnön suojelemisesta

Rakennusperinnön suojelemisesta annetussa laissa (498/2010) säädetään siitä, miten tehdään rakennuksen suojelemista koskeva esitys, suojeluesityksen käsittelemisestä ja suojelun valvonnasta. Lakia sovelletaan rakennussuojeluun maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kaavoituksen ohella.

Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 9 §:n mukaan rakennuksen suojelemisesta, suojelupäätöksen muuttamisesta ja kumoamisesta päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee lain 6 §:n nojalla päätöksiä vaarantamiskiellosta ja lain 17 §:n nojalla päätöksiä omistajan velvoittamisesta välttämättömiin kunnostustöihin. Suojeltavaksi määräämistä koskevat päätökset alistetaan ympäristöministeriön vahvistettaviksi. Lain 21 §:n mukaan myös muutosta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rakennuksen suojelua koskevaan päätökseen haetaan ympäristöministeriöltä. Vaarantamiskielloa koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla suoraan hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä rakennus sijaitsee. Muilta osin muutoksenhaussa sovelletaan hallintolainkäyttölakia.

Asumisen tukia koskeva lait

Ympäristöministeriön hallinnonalalle kuuluu lukuisia lakeja, joilla säädetään asumista koskevista valtion tukitoimenpiteistä. Näiden lakien muutoksenhakusäännöksissä on pääsääntönä, että viranomaisen tekemään päätökseen voi ensin hakea oikaisua hallintolaissa säädetyllä tavalla ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisesti. Siltä osin kuin valituksenalaisessa päätöksessä on kyse tuen lakkauttamisesta tai takaisinperinnästä taikka sanktioluonteisesta asiasta (esimerkiksi takauskorvauksen maksamatta jättäminen, seuraamusmaksun määrääminen taikka omara hoitusosuudelle laskettavan koron perimisen tai tuotontuloutuksen kieltäminen), hallinto-oikeuden päätöksestä voi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa. Tällaiset päätökset katsottiin vuonna 2016 voimaan tulleessa hallintolainkäyttöä koskeneessa lainsäädäntöuudistuksessa asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviksi ja siksi ne päätettiin jättää valituslupasääntelyn ulkopuolelle. Myös kyseisen lainsäädäntöhankkeen jälkeen säädetyissä tai muutetuissa asumisen tukia koskevissa laeissa on muutoksenhakusäännösten osalta noudatettu kyseisessä hankkeessa päätettyjä linjauksia ja siinä käytettyjä sanamuotoja.

Maa-aineslaki

Maa-aineslain mukaisten asioiden muutoksenhausta säädetään 20–20 c §:ssä. Lain 20 §:n mukaan viranomaisen päätökseen saa hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Lain 20 c §:n 1 momentin mukaan sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään katselmuksesta, muutoksenhakutuo mioistuin tai sen määräyksestä sen puheenjohtaja, jäsen tai esittelijä voi suorittaa paikalla tarkastuksen.

Maa-aineslain muutoksenhakusäännökset on tarkoitus yhdenmukaistaa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaiseksi hallituksen esityksessä laeiksi ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden julkisia kuulutuksia koskevien säännösten muuttamisesta, joka on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2019.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksenhakusäännökset uudistettiin vuoden 2017 uudistuksessa niin, että valitusluvasta tuli pääsääntö valitettaessa hallinto-oikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain uudistuksen vuoksi lakiin on tehtävä lähinnä teknisluonteisia muutoksia. Nämä tullaan toteuttamaan käynnissä olevan maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä, joten ne eivät sisälly tähän hallituksen esitykseen.

2.2 Nykytilan arviointi

Valituslupamenettely on otettu käyttöön ympäristöministeriön toimialan lainsäädännössä asteittain eri lainsäädäntöuudistuksissa nojautuen perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön. Vuonna 2016 voimaan tulleella hallintolainkäyttöä koskeneella uudistuksella valituslupaa koskevat säännökset sisällytettiin noin 20 ympäristöministeriön toimialan lakiin. Valituslupan ulkopuolelle kuitenkin jätettiin asiat, joihin liittyi vaativia oikeuskysymyksiä tai jotka olivat asianosaisen tai yhteiskunnan kannalta erityisen merkittäviä tai laaja-alaisia.

Vuoden 2018 alussa tulivat voimaan ympäristönsuojelulain, maa-aineslain, vesilain, luonnonsuojelulain sekä maankäyttö- ja rakennuslain muutokset (974–977/2017), jolloin valituslupamenettely otettiin käyttöön lähes kaikissa ympäristönsuojelulain, maa-aineslain ja vesilain mukaisissa asioissa. Valituslupan ulkopuolelle jäivät lähinnä asiat, joiden muutoksenhaku perustuu kuntalakiin. Luonnonsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain muutoksilla laajennettiin valituslupamenettelyn soveltamisalaa entisestään. Jätelain mukaista valituslupajärjestelmää ei sen sijaan laajennettu tässä yhteydessä. Esimerkiksi valittaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen asiassa, joka koskee jätelain nojalla annettua määräystä kiinteistön siivoamiseen, ei edellytä valituslupaa.

Osassa ympäristöministeriön lakien muutoksenhakusäännöksiä valituslupajärjestelmä on ulotettu kaikkiin lain nojalla tehtäviin päätöksiin ja niitä koskevaan muutoksenhakuun hallinto-oikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Näiden lakien osalta valituslupasääntelyn soveltamisessa ei ole epäselvyyttä, vaikka valituslupaa koskeva pääsääntö muuttui uudessa yleislaissa päinvastaiseksi kuin hallintolainkäyttölaissa, mutta selkeyden vuoksi myös ne olisi perusteltua muuttaa uutta yleislakia vastaaviksi.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain esityöt ja perustuslakivaliokunnan lausunnot tukevat ajatusta, että valituslupajärjestelmä voitaisiin ulottaa koskemaan kaikkia asiaryhmiä, siis myös sanktioluonteisia, asianosaisen oikeusturvan kannalta erityisen merkittäviä asioita. Rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn kehittämistä selvittänyt työryhmä totesi mietinnössään (oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 52/2018), että valitus hallinto-oikeuden päätöksestä on yleensä perusteltua säätää edellyttämään valituslupaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen yleislain mukaisesti. Työryhmän mukaan tästä valituslupaedellytyksestä poikkeamista saattaa kuitenkin olla perusteltua harkita, jos sanktion määräämiseen liittyy sen ankaruuden vuoksi voimakkaasti korostunut oikeusturvatarve.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Hallituksen esityksellä muutettaisiin ympäristöministeriön toimialan 29 lakia. Lakimuutosten tavoitteena on ajantasistaa ympäristöministeriön toimialan lainsäädäntöön sisältyviä muutoksenhakusäännöksiä suhteessa uuteen yleislakiin eli lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Samalla yhdenmukaistetaan ympäristöministeriön toimialan muutoksenhakusäännöksiä. La-

kimuutosten tavoitteena on selkeyttää ympäristöministeriön toimialan lainsäädäntöä ja toteuttaa valituslupamenettely kattavasti valitettaessa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Ehdotetut muutokset jatkaisivat hallintolainkäyttöä koskevaa kehitystä. Valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa rajoittuisi asioihin, joiden osalta poikkeavaan menettelyyn olisi erityiset perusteet. Valituslupamenettelyn käyttöalan laajentaminen mahdollistaa korkeimman hallinto-oikeuden aseman kehittämisen entistä enemmän ennakkopäätöstuomioistuimeksi.

Ympäristönsuojelulainsäädännön osalta valituslupamenettely lisättäisiin tai sen käyttö laajennettaisiin kaikkiin valtion ja kuntien viranomaisten valituskelpoisiin päätöksiin jätelaissa, vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetussa laissa, vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetussa laissa sekä hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetussa laissa. Kyseisissä laeissa valituslupan piiriin tulisi hallintopäätöksiä, jotka koskevat elinkeinonharjoittamiseen liittyvien lupien peruuttamista tai muutoin rajoittamista, hallinnollisen seuraamuksen määräämistä tai hallinnollisen pakkokeinon täytäntöönpanoa. Näitä asiaryhmiä ei voida pitää perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö huomioden erityistä oikeussuojan tarvetta sisältävinä ja siten suoraan jatkovalitustietä vaativina, vaan asianosaisten oikeussuoja voidaan turvata jatkovalituksen osalta riittävällä tavalla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisilla valituslupaperusteilla. Näin ollen valituslupajärjestelmä voidaan ottaa käyttöön yhtenäisesti kaikkiin näiden lakien nojalla tehtäviin valtion viranomaisten päätöksiin, joissa hallinto-oikeuden päätöksestä voi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Ympäristönsuojelulain, eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetun lain, pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain, luonnonsuojelulain, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain, maastoliikennelain, ulkoilulain, eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain, rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain ja rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain muutoksenhakusäännökset yhdenmukaistettaisiin vastaamaan lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa.

Etuostolain ja kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain muutoksenhakusäännökset sekä ympäristönsuojelulain 190 §:n 4 momentti yhdenmukaistettaisiin suhteessa kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan annetun lain muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen (HE 61/2019 vp).

Useissa asumisen tukia koskevissa laeissa viranomaisille on annettu toimivalta päättää yksityisille myönnetyn tuen lakkauttamisesta ja takaisinperinnästä sekä tehdä erilaisia sanktioluonteisia päätöksiä. Mitään näistä päätöksistä ei kuitenkaan voida pitää niin poikkeuksellisinä ja erityistä oikeussuojan tarvetta sisältävinä, että asianosaisilla tulisi olla oikeus saada päätös korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäväksi ilman valituslupamenettelyä. Asianosaisten oikeussuoja voidaan turvata riittävällä tavalla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisilla valituslupaperusteilla. Näin ollen asumisen tukia koskevien lakien muutoksenhakusäännöksiä on perusteltua muuttaa siten, että valituslupajärjestelmä ulotetaan kaikkiin kyseisten lakien nojalla tehtäviin päätöksiin, joissa hallinto-oikeuden päätöksestä voi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Maastoliikennelain muutoksella tulisi kunnille mahdollisuus periä maksu kilpailuja ja harjoituksia koskevissa lupa-asioissa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Koska valituslupan piiriin tulisi eräitä uusia asiaryhmiä, vähentäisivät ehdotetut säännökset hieman korkeimman hallinto-oikeuden asiaratkaisujen määrää. Valituslupajärjestelmän laajentuminen vähentäisi myös hieman asianosaisten kustannuksia valituksiin vastaamistarpeen vähentymisen vuoksi. Nämä muutokset eivät kuitenkaan ole taloudellisesti merkittäviä.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Valituslupajärjestelmän laajentaminen eräisiin uusiin asiaryhmiin saattaa vähentää jonkin verran korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehtävien valitusten määrää. Koska lakimuutoksilla yhtenäistettäisiin eri ympäristölakien muutoksenhakusäännöksiä, vahvistaisi uudistus hallintotuomioistuinten mahdollisuuksia tehokkaaseen prosessijohtoon. Ehdotukset myös edistävät korkeimman hallinto-oikeuden kehittämistä nykyistä enemmän ennakkopääöstuomioistumiksi.

Valituslupajärjestelmän laajentaminen uusiin asiaryhmiin vähentäisi viranomaisilta pyydettyjen lausuntojen määrää ja keventäisi niiden työtaakkaa.

Maastoliikennelain muutos antaisi kunnille mahdollisuuden periä maksu kilpailuja ja harjoituksia koskevista lupa-asioista, mikä lisäisi hieman kuntien tuloja.

4.3 Ympäristövaikutukset

Lainmuutoksilla ei arvioida olevan välittömiä ympäristövaikutuksia. Lainmuutokset selkeyttäisivät ja yhdenmukaistaisivat keskeisten ympäristöä koskevien säädösten muutoksenhakusäännöksiä, mikä edistäisi perustuslain 20 §:n ympäristöperusoikeuden toteutumista.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Lainsäädännön selkeyttäminen ja yhdenmukaistaminen edistävät sitä, että hallintoasioiden oikeudenkäynnin osapuolet voivat olla nykyistä paremmin selvillä prosessuaalisista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet

Esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä virkatyönä hyödyntäen erityisesti oikeusministeriössä valmisteltua, oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia koskevaa hallituksen esitystä (HE 29/2018 vp).

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Ympäristöministeriö lähetti luonnoksen hallituksen esityksestä lausuntokierrokselle 6.9.–4.10.2019. Lausuntopalvelu.fi:n kautta lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: AKK-Motosport ry, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus, Elektroniikan tukkukauppiat ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Energiateollisuus ry, Energiavirasto, Etelä-Pohjanmaan elin-

keino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Finanssiala ry, Helsingin hallinto-oikeus, Helsingin yliopistokiinteistöt Oy, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Hämeenlinnan hallinto-oikeus, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Itä-Suomen hallinto-oikeus, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Kaupan liitto ry, Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Kohtuuhintaisen vuokra-asumisen edistäjät - KOVA ry, Korkein hallinto-oikeus, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, liikenne- ja viestintäministeriö, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, maa- ja metsätalousministeriö, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK, Metsähallitus, Metsäteollisuus ry, Museovirasto, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen hallinto-oikeus, puolustusministeriö, Rakennusteollisuus RT ry, RAKLI ry, Senaatti-kiinteistöt, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Asumisoikeusasukkaat SASO ry, Suomen Asumisoikeusyhdistys SAY ry, Suomen kiinteistöliitto ry, Suomen kuntaliitto ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen Moottoriliitto ry, Suomen yliopistokiinteistöt Oy, Suomen ympäristökeskus, Suomen Ympäristövaikutusten Arviointikeskus YVA Oy, Suomen yrittäjät ry, Teknologiateollisuus ry, Turun hallinto-oikeus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoministeriö, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Vaasan hallinto-oikeus, Valtiokonttori, valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö, Valvira Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Vuokralaiset VKL ry ja Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry.

Lausuntoja saatiin 20. Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot ovat Lausuntopalvelu.fi-sivustolla.

Valtaosa lausunnonantajista kannatti lakien muutoksia. Korkein hallinto-oikeus ei pitänyt perusteltuna, että luonnonsuojelulaissa jätettäisiin eräitä asiaryhmiä valituslupajärjestelmän ulkopuolelle. Korkein hallinto-oikeus myös huomautti siirtymäsäännösten epäyhtenäisyydestä ja että siirtymäsäännöksiä tulisi käyttää vain tarvittaessa. Samoin korkein hallinto-oikeus kiinnitti huomiota muutoksenhakusäännösten toisistaan poikkeaviin kirjoitustapoihin. Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n mukaan valituslupajärjestelmää koskevat ehdotukset heikentävät oikeusturvaa ja välillisesti myös osallistumisoikeutta. Suomen Kuntaliitto oli huolissaan siitä, että valituslupajärjestelmän käyttöönotto rajoittaisi oikeusturvaa. Suomen Asumisoikeusyhdistys SAY ry piti tärkeänä, että eräiden asumista koskevien lakien mukaisissa asioissa olisi mahdollista valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa.

Jatkovalmistelussa eräitä säännösehdotuksia ja perusteluja muokattiin lausuntopalauteen pohjalta. Voimassa olevan luonnonsuojelulain 62 §:n 2 momentin mukaiset asiat ehdotetaan valituslupajärjestelmän piiriin. Lakiehdotuksista myös poistettiin siirtymäsäännökset.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esityksellä on riippuvuussuhde hallituksen esitykseen laeiksi ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden julkisia kuulutuksia koskevien säännösten muuttamisesta, joka on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella sekä hallituksen esitykseen laeiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esitykseen ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden julkisia kuulutuksia koskevien säännösten muuttamisesta on tarkoitus sisällyttää ehdotus maa-aineslain 20 §:n muuttamisesta, jossa yhdenmukaistettaisiin vastaavasti muutoksenhakua koskeva 20 §. Hallituksen esityksessä laeiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä

kunnasta toiseen kuntaan annetun lain muuttamisesta laajennettaisiin valituslupajärjestelmä kuntalain mukaisiin asioihin. Tähän hallituksen esitykseen sisältyvissä jätelain 137 §:n, etuos-tolain 22 §:n sekä kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 18 §:n muutoksenhakusäännöksissä viitattaisiin kuntalakiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Ympäristönsuojelulaki

190 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin toinen virke kumottaisiin, sillä viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi.

Pykälän 4 momentista, joka koskee kunnan ympäristönsuojelumääräyksistä ja siihen liittyvää taksasta tehtävää valitusta, poistettaisiin sen viimeinen virke, jossa säädetään valituslupamenettelystä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Hallituksen esityksellä laeiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan annetun lain muuttamisesta on tarkoitus ulottaa valituslupamenettely myös kuntalain mukaisiin valituksiin, jolloin säännös on tarpeeton.

195 §. Muutoksenhaku eräissä tapauksissa. Pykälän 1, 2 ja 4 momentissa säädetään muutoksenhausta viranomaisen päätökseen sekä viranomaisen tai muun julkista valtaa käyttävän hoitavan tahon päätöksestä tehtyyn oikaisuvaatimukseen viittaamalla hallintolainkäyttölakiin, minkä lisäksi muutoksenhaun hallinto-oikeuden päätökseen säädetään tarvitsevan korkeimman hallinto-oikeuden myöntämän valituslupan. Kyseisten momenttien viittaukset hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittauksiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Momenttien viimeiset virkkeet kumottaisiin, sillä viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi. Pykälän 2 ja 4 momentissa hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuimien” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen”. Lisäksi pykälän 2 ja 3 momenttiin tehtäisiin pienet kielelliset korjaukset sanamuotojen yhtenäistämiseksi koko pykälässä. Muilta osin pykälää ei muutettaisi.

Lisäksi viittaus hallintolainkäyttölakiin esitetään muutettavaksi viittaukseksi lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 196 §:n 2 momentissa, 199 §:n 2 momentissa, 207 §:ssä ja 208 §:n 1 momentissa.

1.2 Jätelaki

137 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa säädetään yleisesti jätelain nojalla tehtäviä viranomaisten päätöksiä koskevasta muutoksenhausta hallinto-oikeuteen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuimien” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen”.

Pykälän 2 momentti jatkovalituksesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen kumottaisiin. Nykyisessä säännöksessä on eroteltu hallinto-oikeuden päätökset eräissä jätehuoltorekisteriin tai tuottajarekisteriin hyväksymisen peruuttamisesta, jätteen kansainvälisen siirron hyväksymisestä ja ennakkohyväksyntää koskevan päätöksen peruuttamisesta, 126–128 §:ssä tarkoitettua päätöstä sekä laiminlyöntimaksua koskevissa asioissa muista lain perusteella tehtävistä hallinto-oikeuden tutkittavana olevista asioista siten, että ensiksi mainittujen osalta on säilytetty vuoden 2014 lainmuutoksen yhteydessä edelleen suora valitustie korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Nyt kaik-

ki edellä mainitut asiat siirrettäisiin yhdenmukaisesti valituslupajärjestelmän piiriin, joten tarve erilliselle 2 momentille poistuu.

1.3 Laki vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa

28 §. *Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätökseen.* Voimassa olevan pykälän mukaan lain 26 §:n perusteella tehtyihin valvontaviranomaisten päätöksiin voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen, minkä lisäksi muutoksenhaun osalta yleisesti viitataan hallintolainkäyttölain soveltumiseen. Muutoksenhaku ehdotetaan siirrettäväksi valituslupajärjestelmän piiriin. Tämä toteutettaisiin siten, että momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Yhdistämällä säännöksen ensimmäinen ja toinen virke yhtenäistetään samalla säännöksen sanamuoto vastaamaan muita ympäristölainsäädännön vastaavia säännöksiä. Hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuin” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen”.

1.4 Laki eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä

17 §. *Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano.* Pykälän 1 momentissa säädetään muutoksenhausta Energiaviraston antamaan päätökseen sekä jatkovalituksesta hallinto-oikeuden tekemään päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Momentin toinen virke kumottaisiin, sillä viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi. Hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuin” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen”.

1.5 Laki vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään

13 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentissa säädetään Suomen ympäristökeskuksen ja FINAS-akkreditointipalvelun päätöksiä koskevasta muutoksenhausta hallinto-oikeuteen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuin” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen”.

Pykälän 2 momentti jatkovalituksesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen kumottaisiin. Nykyisessä säännöksessä on eroteltu hallinto-oikeuden päätökset eräissä, akkreditoinnin tai toimiluvan peruuttamista sekä pätevyysalueen rajoittamista koskevissa asioissa, muista lain perusteella tehtävistä hallinto-oikeuden tutkittavana olevista asioista siten, että ensiksi mainittujen osalta on säilytetty vuoden 2014 lainmuutoksen yhteydessä edelleen suora valitustie korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Nyt kaikki edellä mainitut asiat siirrettäisiin yhdenmukaisesti valituslupajärjestelmän piiriin, joten tarve erilliselle 2 momentille poistuu.

1.6 Laki pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta

13 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käy-

tettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuin” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen”. Muilta osin momenttia ei muutettaisi.

Pykälän 2 momentti jatkovalituksesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen ehdotetaan kumottavaksi, sillä viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi.

1.7 Laki hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista

16 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentissa säädetään muutoksenhausta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä Energiaviraston muuhun kuin lain 7–9 §:ssä tarkoitettuun päätökseen. Momenttia sovelletaan valvontaviranomaisten päätöksiin rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi, jota voidaan tehostaa uhkasakolla, teettämishallalla tai keskeyttämishallalla (14 ja 15 §). Näitä päätöksiä koskeva muutoksenhaku ehdotetaan siirrettäväksi valituslupajärjestelmän piiriin. Tämä toteutettaisiin siten, että momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Momentin toinen virke kumottaisiin, sillä viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi.

Pykälän toisessa momentissa säädetään muutoksenhausta Energiaviraston 7–9 §:ssä tarkoitettuun päätökseen koskien hiilidioksidin siirtoverkon käyttöoikeutta, siihen liittyviä siirtoverkon haltijan velvoitteita sekä päätösten muuttamista (esimerkiksi käyttöoikeuden peruuttamisesta). Myös näitä päätöksiä koskeva muutoksenhaku ehdotetaan siirrettäväksi valituslupajärjestelmän piiriin. Tämä toteutettaisiin siten, että momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Toisin kuin edellä 1 momentissa, 2 momentissa olisi syytä säätää markkinaoikeuden päätöstä koskevasta muutoksenhausta edelleen erikseen siten, että viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Tämä johtuu siitä, että uuden yleislain (107.1 §) mukaan muutoksenhausta valittamalla muun hallintotuomioistuimen päätökseen säädetään erikseen. Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013) puolestaan viitataan erityislakeihin haettaessa muutosta markkinaoikeuden päätökseen kilpailu- ja valvonta-asioissa (7 luvun 1 §).

Lisäksi Energiamarkkinaviraston nimi korjataan Energiavirastoksi (lakimuutos 870/2013) 16 §:n lisäksi myös lain 7–9 ja 12 §:ssä.

1.8 Luonnonsuojelulaki

61 §. Valitus. Pykälän 1, 2 ja 4 momenttien viittauksen hallintolainkäyttölakiin esitetään korjattavaksi koskemaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia. Pykälään ei esitetä sisällöllisiä muutoksia.

62 §. Valitus hallinto-oikeuden päätöksestä. Pykälän ensimmäisen momentin viittaus esitetään muutettavaksi koskemaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Tämä soveltuisi jatkossa kaikkiin luonnonsuojelulain mukaisiin päätöksiin. Koska luonnonsuojelulain mukaisista asioista valitettaessa noudatettaisiin jatkossa valituslupaa koskevaa sääntelyä, voimassa olevassa 1 momentissa oleva lista luonnonsuojelulain mukaisista päätöksistä, joista voimassa olevan sääntelyn mukaan voidaan valittaa ilman valituslupaa, esitetään poistettavaksi. Näillä tarkoite-

taan luonnonsuojelulain 18 §:n 2 momentin, 24 §:n 1 ja 3 momentin, 27 §:n, 33 §:n ja 55 §:n 1 momentin mukaisia päätöksiä.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain valituslupasääntely perustuu siihen, että korkeimmalla hallinto-oikeudella on velvollisuus myöntää valituslupa, kun jokin valitusluvalle säädetystä perusteesta on käsillä. Tämä takaa oikeusturvan toteutumisen valituslupamenettelyyn siirryttäessä myös kaksipuolaisessa muutoksenhakujärjestelmässä. Oikeus valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa tulee yleisesti omaksutun periaatteen mukaan säilyttää vain asioissa, joissa se on asian laadun vuoksi välttämätöntä. Luonnonsuojelulain muutoksella yhtenäistetään lainsäädäntöä vastaamaan tätä yleisesti omaksuttua periaatetta.

Voimassa olevan pykälän mukainen 2 momentti esitetään poistettavaksi tarpeettomana, sillä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukainen valituslupamenettely soveltuu jatkossa luonnonsuojelulain mukaisiin päätöksiin jo esitetyn 1 momentin nojalla.

Voimassa olevan 3 momentin viittaus lain 61 §:n 3 momentin mukaiseen valitusoikeuteen siirrettäisiin uuteen 2 momenttiin. Voimassa olevan 3 momentin mukainen maininta päätöksen tehneen viranomaisen valitusoikeudesta esitetään poistettavaksi tarpeettomana, sillä viranomaisella on saman sisältöinen valitusoikeus jo oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 109 §:n 2 momentin mukaisesti.

1.9 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

37 §. Muutoksenhaku arviointimenettelyn soveltamista koskevaan päätökseen. Pykälän 1 momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin esitetään korvattavaksi viittauksella oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Voimassa olevan pykälän 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut sen 1 momentissa tarkoitetun päätöksen. Momentti esitetään tarpeettomana poistettavaksi, sillä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 109 §:n 2 momentin mukaan alkuperäisen hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella on oikeus hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimen päätökseen, jolla hallintotuomioistuin on kumonnut viranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä.

1.10 Maastoliikennelaki

26 §. Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen. Pykälän 1 momentissa oleva viittaus kumottuun pysäköintivirhemaksusta annettuun lakiin (248/70) korjattaisiin koskemaan voimassa olevaa pysäköinninvalvonnasta annettua lakia (727/2011).

30 §. Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin kunnan oikeudesta periä maksuja moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvien kilpailujen tai harjoitusten toistuvan tai pysyvän samassa maastossa järjestämisen edellyttämästä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen luvasta sekä sellaisen yksittäisen tapahtuman järjestämisen luvasta, josta on odotettavissa huomattavia haittoja luonnolle, muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Muutos vastaisi 1.6.2020 voimaan tulevan uuden vesiliikennelain 106 §:ssä säädettyä moottorikäyttöisillä vesikulkuneuvoilla suoritettavien kilpailujen ja harjoitusten edellyttämien lupien maksullisuutta. Kunnalle perittävä maksu voisi vastata enintään suoritteiden tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Maksun perusteista määrättäisiin tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

31 §. Muutoksenhaku. Maastoliikennelain 31 §:n 1 momenttiin ei esitetä muutoksia. Pykälän 2 momentti muutoksenhausta hallinto-oikeuteen vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Hallinto-oikeuden sijasta siinä käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuin” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Pykälän 3 momentti esitetään poistettavaksi tarpeettomana, sillä valituslupa on pääsääntönä uudessa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa. Voimassa olevan lain 4 momentti siirtyisi 3 momentiksi muuttumattomana.

1.11 Ulkoilulaki

30 a §. Pykälän vanhentunut viittaus muutoksenhausta hallintoasioissa annettuun lakiin esitetään korvattavaksi viittauksella oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Viittaus lääninoikeuteen esitetään ajantasaistettavaksi koskemaan hallintotuomioistuinta. Tämä viittaisi samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

1.12 Etuostolaki

22 §. Pykälä koskee muutoksenhakua etuostoa koskevassa kunnallisasiassa. Pykälästä poistettaisiin sen 2 momentti, jossa on säädetty valituslupamenettelystä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Säännös käy tarpeettomaksi, kun hallituksen esityksessä laeiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan annetun lain muuttamisesta kuntalakiin on tarkoitus sisällyttää vastaava yleinen säännös valitusluvasta kunnallisasiasioissa. Pykälän 2 momentin poistuessa nykyinen 3 momentti siirtyy 2 momentiksi.

1.13 Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta

18 §. Pykälän 1 momentti koskee muutoksenhakua niihin tämän lain nojalla annettuihin päätöksiin, joissa muutoksenhakulajina on kunnallisvalitus. Momentista poistettaisiin sen toinen virke, jossa on säädetty valituslupamenettelystä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Säännös käy tarpeettomaksi, kun hallituksen esityksessä laeiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan annetun lain muuttamisesta kuntalakiin on tarkoitus sisällyttää vastaava yleinen säännös valitusluvasta kunnallisasiasioissa.

Pykälän 2 momentissa on säädetty hallintovalituksen piiriin kuuluvista päätöksistä. Siitä ehdotetaan poistettavaksi toinen virke, joka koskee hallintovalitusta 16 §:n mukaisissa hallintopakkoasioissa. Näissä asioissa voi nyt valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupamenettelyä. Muutoksen myötä hallintopakkoasiatkin siirtyisivät uuden oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain yleislinjauksen mukaisesti valituslupamenettelyn piiriin. Myös momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin päivitetäisiin.

Lisäksi ehdotetaan kumottavaksi 2 momentin kolmas virke. Viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi, kun uudessa yleislaissa on vastaava yleissääntö.

Pykälän 3 momentti säilyisi muuttumattomana.

1.14 Laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä

36 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksesta toimielimen päätökseen vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentti muutoksenhausta hallinto-oikeuteen vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta sen viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuin” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva 3 momentti poistettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan valituslupasääntely on pääsääntö, jonka ulkopuolelle jäävät toimielimen toiminnan keskeyttämistä sekä toimielimen valtuutuksen ja hyväksymisen peruuttamista koskevat asiat. Ehdotuksen mukaan valituslupan käyttöala laajenisi koskemaan kaikkia lain perusteella tehtäviä päätöksiä.

1.15 Laki rakennuksen energiatodistuksesta

26 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksesta pätevyyden toteajan päätökseen vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentissa on säädetty muutoksenhausta ympäristöministeriön ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuin” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva 3 momentti poistettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan valituslupasääntely on pääsääntö, jonka ulkopuolelle jäävät 24 §:ssä tarkoitetut käskyt ja kiellot sekä 25 §:ssä tarkoitetut todistusten laatimiskieltoa ja pätevyyden toteajan nimeämisen peruuttamista koskevat päätökset. Ehdotuksen mukaan valituslupan käyttöala laajenisi koskemaan kaikkia lain perusteella tehtäviä päätöksiä.

1.16 Laki rakennusperinnön suojelemisesta

21 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 ja 2 momentti muutoksenhausta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksiin vastaisivat voimassa olevaa lakia. Pykälän 3 momentin mukaan muilta osin muutoksenhausta säädetään hallintolainkäyttölaissa. Kaikki muutoksenhaun kohteena olevat hallinto-oikeuden päätökset ovat siis olleet valituslupasääntelyn ulkopuolella. Ehdotuksen mukaan valituslupan käyttöala laajenisi koskemaan näitä päätöksiä. Tämä vahvistettaisiin muuttamalla momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin.

1.17 Aravalaki

39 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi voimassa olevaa lakia. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuin” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva 3 momentti poistettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan valituslupasääntely on pääsääntö, jonka ulkopuolelle jäävät 15 c §:n 4 momentissa, 33 ja 37 §:ssä tarkoitetut sanktioluonteiset ja lainojen irtisanomista koskevat pää-

tökset. Ehdotuksen mukaan valitusluvan käyttöala laajenisi koskemaan myös näitä päätöksiä. Momentin toisen virkkeen viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa yleislaissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi.

Pykälän 4 ja 5 momenttia ei muutettaisi, mutta 3 momentin poistuessakin ne siirtyisivät 3 ja 4 momentiksi.

1.18 Laki aravalainojen lainaehtojes muuttamisesta eräissä tapauksissa

12 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi voimassa olevaa lakia. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuini” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva 3 momentti poistettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan valituslupasääntely on pääsääntö, jonka ulkopuolelle jäävät 11 §:ssä tarkoitettut sanktioluonteiset päätökset. Ehdotuksen mukaan valitusluvan käyttöala laajenisi koskemaan myös näitä päätöksiä. Momentin toisen virkkeen viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa yleislaissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi.

1.19 Aravarajoituslaki

21 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi muuten voimassa olevaa lakia, mutta siitä poistettaisiin maininta siitä, että oikaisua haetaan päätöksen tehneeltä viranomaiselta. Tästä asiasta säädetään nykyisin hallintolaissa. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuini” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muilta osin momenttia ei muutettaisi.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva 3 momentti poistettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan valituslupasääntely on pääsääntö, jonka ulkopuolelle jäävät 6 §:ssä, 7 d §:n 2 momentissa sekä 17 ja 19 §:ssä tarkoitettut sanktioluonteiset ja lainojen irtisanomista koskevat päätökset. Ehdotuksen mukaan valitusluvan käyttöala laajenisi koskemaan myös näitä päätöksiä. Momentin toisen virkkeen viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa yleislaissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi.

1.20 Laki asumisoikeusasunnoista

54 §. Valitus. Pykälän 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Virkkeessä oleva viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuini” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Momentin toinen virke poistettaisiin, koska vastaava yleissääntö sisältyy uuteen yleislakiin.

Pykälän 2 momenttia ei muutettaisi.

1.21 Laki eräiden vuokratalolainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta

6 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi voimassa olevaa lakia. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuim” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva 3 momentti poistettaisiin. Vastaava yleissääntö sisältyy uuteen yleislakiin.

1.22 Laki oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta

11 a §. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi voimassa olevaa lakia. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuim” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen”. Kuten tähänkin asti, oikaisuvaatimus ja valitus voisivat koskea vain 11 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Kaikki muutoksenhaun kohteena olevat päätökset ovat siis olleet valituslupasääntelyn ulkopuolella. Ehdotuksen mukaan valitusluvan käyttöala laajenisi koskemaan näitä päätöksiä. Tämä vahvistettaisiin poistamalla 3 momentti pykälästä.

1.23 Laki omistusasuntolainojen korkotuesta

14 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi voimassa olevaa lakia. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuim” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muilta osin momenttia ei muutettaisi.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Kaikki muutoksenhaun kohteena olevat päätökset ovat siis olleet valituslupasääntelyn ulkopuolella. Ehdotuksen mukaan valitusluvan käyttöala laajenisi koskemaan näitä päätöksiä. Tämä vahvistettaisiin poistamalla 3 momentti pykälästä.

1.24 Laki omistusasuntolainojen valtiontakauksesta

16 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi voimassa olevaa lakia. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuim” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valituslupaa. Koska vastaava yleissääntö sisältyy uuteen yleislakiin, momentti poistettaisiin.

1.25 Laki valtiontakauksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi

16 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi voimassa olevaa lakia. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuimien” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muilta osin momenttia ei muutettaisi.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva 3 momentti poistettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan valituslupasääntely on pääsääntö, jonka ulkopuolelle jäävät 11 ja 15 §:ssä tarkoitetut sanktioluonteiset päätökset. Ehdotuksen mukaan valituslupan käyttöala laajenisi koskemaan myös näitä päätöksiä. Momentin toisen virkkeen viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa yleislaissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi.

1.26 Laki vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista

6 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi voimassa olevaa lakia, mutta sen suomenkielistä sanamuotoa korjattaisiin. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuimien” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva 3 momentti poistettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan valituslupasääntely on pääsääntö, jonka ulkopuolelle jäävät 2 §:ssä tarkoitetut korkotuen lakkauttamista koskevat päätökset. Ehdotuksen mukaan valituslupan käyttöala laajenisi koskemaan myös näitä päätöksiä. Momentin toisen virkkeen viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa yleislaissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi.

1.27 Laki vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtiontakauksesta

17 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi voimassa olevaa lakia, mutta sen suomenkielistä sanamuotoa korjattaisiin. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuimien” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muilta osin momenttia ei muutettaisi.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva 3 momentti poistettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan valituslupasääntely on pääsääntö, jonka ulkopuolelle jäävät 12 ja 16 §:ssä tarkoitetut sanktioluonteiset päätökset. Ehdotuksen mukaan valituslupan käyttöala laajenisi koskemaan myös näitä päätöksiä. Momentin toisen virkkeen viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa yleislaissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi.

lyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa yleislaissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi.

1.28 Laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta

41 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi voimassa olevaa lakia. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuimien” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muilta osin momenttia ei muutettaisi.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva 3 momentti poistettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan valituslupasääntely on pääsääntö, jonka ulkopuolelle jäävät 13 d §:n 2 momentissa, 26 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitetut sanktioluonteiset ja tuen takaisinperintää koskevat päätökset. Ehdotuksen mukaan valituslupan käyttöala laajenisi koskemaan myös näitä päätöksiä. Momentin toisen virkkeen viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa yleislaissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi.

1.29 Laki vuokratulojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta

30 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti oikaisuvaatimuksen tekemisestä vastaisi voimassa olevaa lakia. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja hallinto-oikeuden sijasta käytettäisiin laajempaa käsitettä ”hallintotuomioistuimien” viittaamaan samalla sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muilta osin momenttia ei muutettaisi.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva 3 momentti poistettaisiin. Voimassa olevan lain mukaan valituslupasääntely on pääsääntö, jonka ulkopuolelle jäävät 12, 25 ja 27 §:ssä tarkoitetut sanktioluonteiset, korkotuen lakkauttamista ja tuen takaisinperintää koskevat päätökset. Ehdotuksen mukaan valituslupan käyttöala laajenisi koskemaan myös näitä päätöksiä. Momentin toisen virkkeen viittaus valituslupamenettelyyn hallintovalituksissa on käynyt tarpeettomaksi uudessa yleislaissa olevan vastaavan yleissäännön vuoksi. Lisäksi pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin tiettyjä teknisiä korjauksia.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Tässä hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutoksille omia siirtymäsäännöksiä. Tällöin vireillä oleviin asioihin ja niihin hallintopäätöksiin, joissa muutoksenhaku on vielä mahdollista, sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain ja kuntalain yleisiä siirtymäsäännöksiä.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 126 §:n mukaan muutoksenhaussa ennen lain voimaantuloa (1.1.2020) tehtyyn hallintoviranomaisen tai hallintotuomioistuimen päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Samoin vireillä olevat asiat käsitellään voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Kuntalakia koskevassa hallituksen esityksen luonnoksessa säädetään puolestaan, että muutoksenhaussa ennen muutoslain voimaantuloa tehtyyn hallinto-oikeuden päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa ollutta 142 §:ää.

Suuri osa nyt esitettävässä hallituksen esityksessä käsiteltävistä asiaryhmistä kuuluu jo valituslupan piiriin. Näiden osalta sääntelyn sisältö ei muutu, vaan sääntelyn paikka siirtyy lakiteknisesti laista (erityislait) toiseen (yleislaki). Valituslupajärjestelmä jatkuu siis asiallisesti aiemman sääntelyn mukaisena niissä tähän esitykseen sisältyvissä laeissa, joihin on sisällytetty asiasta erillinen säännös (joissakin laeissa vain osassa asiaryhmiä). Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain siirtymäsäännöksiä on tulkittava tätä tavoitetta vasten niin, että sovellettavat *lain voimaan tullessa voimassa olleet säännökset* sisältävät myös nämä erityislakien säännökset, joilla asiaryhmät on jo siirretty valituslupajärjestelmän piiriin. Myös nyt ehdotettavaan hallituksen esitykseen sisältyvien kuntalain mukaisten valitusten osalta valituslupajärjestelmä jatkuisi nykyisellään, siltä osin kuin siitä on erikseen erityislaeissa säädetty.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksen johdosta valituslupamenettely tulisi pääsäännöksi ympäristöministeriön toimialan lainsäädännössä. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupan.

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevan päätöksentekoon. Valituslupamenettelyn muodostuminen pääsäännöksi ympäristöasioissa ei vaikuta asianosaisten ja muiden tahojen mahdollisuuteen lausua käsityksensä hankkeista asioiden ollessa vireillä toimivaltaisessa viranomaisessa. Valituslupasääntelyn käyttöalan laajentamisella ei ole vaikutusta myöskään asumisen tukia koskevien lakien kannalta keskeisiin perusoikeuksiin, kuten omaisuudensuojan toteutumiseen (perustuslain 15 §) tai julkisen vallan tehtävään edistää oikeutta asuntoon (perustuslain 19 §:n 4 momentti).

Ehdotetut säännösmuutokset eivät myöskään rajoita perustuslain 21 §:n 1 momentissa jokaiselle turvattua oikeutta saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa. Valituslupamenettely ei vaikuta hallinto-oikeuden päätöstä koskevaan valitusoikeuteen, vaan siihen, missä laajuudessa korkein hallinto-oikeus tutkii valituksen. Korkeimman hallinto-oikeuden on myönnettävä valituslupa, jos asian saattaminen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on tärkeää oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamiseksi tai jos asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi. Valituslupa on myönnettävä myös, jos valituslupan myöntämiseen on muu painava syy.

Aiemmassa lausuntokäytännössä perustuslakivaliokunta katsoi, että valituslupajärjestelmä oli hallintolainkäytössä poikkeuksellinen järjestely ja sen laajentamiseen tuli suhtautua pidättyvästi. Uudemmassa käytännössään valiokunta on todennut hallintoasioiden käsittelyssä ja muutoksenhakujärjestelmässä tapahtuneeseen kehitykseen viitaten, ettei enää ole perusteita suhtautua lähtökohtaisesti pidättyvästi valituslupajärjestelmään ja sen laajentamiseen (PeVL 32/2012 vp). Vuonna 2016 voimaan tulleen hallintolainkäyttöä koskeneen lainsäädäntöuudistuksen yhteydessä perustuslakivaliokunta totesi, että asian laatu tai merkittävyys eivät välittämättä edellytä tuolloin valituslupasääntelyn ulkopuolelle jätetyissä asiaryhmissäkään pääsyä korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa (PeVL 55/2014 vp). Näin ollen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset, joilla valituslupajärjestelmä ulotetaan koskemaan myös erilaisia sanktioluonteisia seuraamuksia sisältäviä viranomaispäätöksiä, eivät ole asianosaisten oikeusturvan kannalta ongelmallisia. Asianosaisten oikeussuoja voidaan näissäkään tapauksissa turvata riittävällä tavalla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisilla valituslupaperusteilla. Sanotussa lausunnossa perustuslakivaliokunta myös piti tärkeänä, että valituslupajärjestelmän johdonmukaista kehittämistä ja laajentamista jatketaan.

Eräiden ympäristöä koskevien hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamista koskevasta hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 29/2017 vp) perustuslakivaliokunta katsoi, että valituslupajärjestelmän piiriin ehdotetut päätökset ovat niihin liittyvistä erityispiirteistä huolimatta laadultaan sellaisia, että oikeusturvan takuiden kannalta voidaan pitää riittävänä pääsyä korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitusluvan perusteella. Valituslupasääntelyn soveltuvuuden kokonaisarviointiin vaikuttavat muun ohessa valitusluvan myöntämisen perusteet samoin kuin se, että korkeimman hallinto-oikeuden on myönnettävä valituslupa, jos siihen on jokin hallintolainkäyttölain valituslupasäännöksissä mainittu peruste. Valiokunta arvioi valitusluvan sisältävän muutoksenhakujärjestelmän turvaavan ympäristöasioissa kokonaisuutena sekä oikeusturvan saatavuuden ja riittävyyden, että asian käsittelyn joutuisuuden.

Perustuslakivaliokunnan mukaan lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ehdotetulle kattavalle valituslupajärjestelmälle oli painavia hallintolainkäytön tehostamiseen ja korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätösroolin vahvistamiseen liittyviä perusteita. Lausunnon mukaan valituslupajärjestelmässä ei ole kyse uudentyyppisestä sääntelystä, vaan pikemminkin jo toteutuneen kehityksen tunnustamisesta myös periaatteellisesti ja eri asiaryhmien valitusten yhdenmukaisesta kohtelusta. Perustuslakivaliokunnan uudempaa, vuodesta 2012 noudattamaa tulkintalinjaa edelleen kehittäen valitusluvan asettamista pääsäännöksi voidaan perustuslain 21 §:n estämättä pitää mahdollisena ja perusteltuna (PeVL 50/2018 vp).

Edellä kerrotuilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 190 §:n 1 ja 4 momentti, 195 §, 196:n §:n 2 momentti, 199 §:n 2 momentti, 207 § ja 208 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 190 §:n 1 momentti laissa 823/2019, 190 §:n 4 momentti ja 195 § laissa 974/2017 ja 207 § laissa 802/2015, seuraavasti:

190 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Kunnan ympäristönsuojelumääräysten hyväksymistä sekä käsittelymaksua tarkoittavaa tak-saa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään. Valtion valvontaviranomaisella on oikeus hakea muutosta kunnan ympäristönsuo-jelumääräyksiä koskevaan päätökseen.

195 §

Muutoksenhaku eräissä tapauksissa

Tyyppihyväksyntää koskevasta viranomaisen päätöksestä sekä Turvallisuus- ja kemikaalivi-raston 162 §:n nojalla tekemästä päätöksestä antaa pätevyystodistus tai peruuttaa se valitetaan siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Asianosainen saa vaatia oikaisua 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun tarkastuslaitoksen tai muun vastaavan laitoksen päätökseen siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätökseen, jolla oi-kaisuvaatimus on hylätty, saa hakea muutosta hallintotuomioistuimelta siten kuin oikeuden-käynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Ammatillisessa tutkinnossa 159 §:n 2 momentin mukaan osoitetun pätevyyden arviointiin saa hakea muutosta siten kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tai Suomen ympäristökeskuksen hyväksymän asiantunte-van tahon 159 §:n nojalla tekemään päätökseen todistuksen antamisesta pätevyyden arvioinnin kohteena oleva saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätökseen, jolla oikai-suvaatimus on hylätty, saa hakea muutosta hallintotuomioistuimelta siten kuin oikeudenkäyn-nistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

196 §

Kuuleminen ympäristölupapäätöstä koskevan valituksen johdosta

Vaasan hallinto-oikeuden on lisäksi varattava luvan hakijan valituksen johdosta tilaisuus vastineen antamiseen niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä yleistä etua valvoville viranomaisille, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Muutoin valituksista on kuultava siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Tieto valituksesta vastineen antamista varten annetaan siten kuin hallintolaissa säädetään. Samalla on ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä, sekä minne vastinekirjelmät voidaan vastineen antamista varten varatussa ajassa toimittaa.

199 §

Luvanvaraisen toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta

Lupaviranomainen voi myöntää oikeuden aloittaa toiminta 1 momentissa säädetyin edellytyksin myös enintään 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Hakemuksesta on kuultava valvontaviranomaisia ja lupapäätökseen muutosta hakeneita. Päätös on tämän jälkeen tehtävä viivytyksettä. Päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Päätös, jolla on myönnetty 1 momentissa tarkoitettu oikeus, on välittömästi toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille.

207 §

Todistajan kuuleminen

Valtion ympäristölupaviranomainen voi, jos se erityisestä syystä on tarpeen, kuulla todistajaa vakuutuksen nojalla sekä suullisesti asianosaista. Asianosaisille on varattava tilaisuus olla läsnä kuultaessa todistajaa tai asianosaista, ja heillä on oikeus esittää kysymyksiä sekä lausua käsityksensä todistajan tai asianosaisen kertomuksesta. Todistajalle maksettavaan korvaukseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

208 §

Kulujen korvaaminen korvausasiassa

Asianosaiselle aiheutuneiden kulujen korvaamiseen 13 luvussa tarkoitettua korvausta koskevassa asiassa sovelletaan, mitä oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

2.

Laki

jätelain 137 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jätelain (646/2011) 137 §, sellaisena kuin se on laissa 1062/2015, seuraavasti:

137 §

Muutoksenhaku

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Valitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muusta kuin 96, 97 ja 99 §:n nojalla tekemästä päätöksestä sekä mainituissa pykälissä säädettyjen velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä koskevasta 126 ja 133 §:ssä tarkoitettua päätöksestä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosaa kysymyksessä olevasta toiminnasta harjoitetaan. Valitus, joka koskee Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 103, 106, 107, 126, 128 tai 133 §:n nojalla tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, jota päätös pääosin koskee. Valitus aluehallintoviraston 7 §:n 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä tehdään Vaasan hallinto-oikeudelle.

Kunnan jätehuoltomääräysten hyväksymistä ja jätetaksaa koskevaan päätökseen sekä 37 §:n ja 43 §:n 1 momentin nojalla tehtyyn kunnan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa säädetään. Kunnan viranhaltijan tämän lain 126 §:n 3 momentin nojalla antamaan määräykseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

3.

Laki

vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa an-
netun lain (387/2013) 28 § seuraavasti:

28 §

Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätökseen

Tämän lain nojalla annettuun valvontaviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valvontaviranomaisen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetun lain (170/2018) 17 § seuraavasti:

17 §

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Energiaviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Energiaviraston tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomaisen toisin määrää. Päätöstä, jossa määrätään 15 §:n mukainen laiminlyöntimaksu tai 16 §:n mukainen seuraamusmaksu, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

5.

Laki

vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain (121/2011) 13 §, sellaisena kuin se on laissa 1064/2015, seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

Suomen ympäristökeskuksen ja FINAS-akkreditointipalvelun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain (246/2019) 13 § seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

Alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämistä koskevaan päätökseen voi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

7.

Laki

hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetun lain (416/2012) 7 §:n 1 ja 4 momentti, 8 ja 9 §, 12 §:n 3 momentti sekä 16 §, sellaisena kuin niistä on 16 § laissa 127/2013, seuraavasti:

7 §

Toisen hallitseman siirtoverkon käyttäminen

Jos siirtoverkon haltija ja hiilidioksidin talteenottaja eivät pääse sopimukseen hiilidioksidin siirtoverkon käyttöoikeudesta, Energiavirasto voi hakemuksesta myöntää hiilidioksidin talteenottajalle oikeuden liittyä siirtoverkkoon ja käyttää sitä hiilidioksidin siirtämiseen.

Energiaviraston päätöksessä on oltava verkkoon liittymistä ja hiilidioksidin verkkoon syöttämistä koskevat tarpeelliset määräykset. Päätöksessä on samalla määrättävä korvaus siirtoverkkoon liittymisestä verkon haltijalle aiheutuvista kustannuksista ja määrättävä hiilidioksidin siirtopalvelusta suoritettavan korvauksen perusteista. Korvauksen tulee sisältää tuotto pääomalle. Hiilidioksidin siirtopalvelusta suoritettavan korvauksen, mukaan lukien tuotto pääomalle, tulee olla kohtuullinen.

8 §

Siirtoverkon muuttaminen

Energiavirasto voi hiilidioksidin talteenottajan hakemuksesta velvoittaa siirtoverkon haltijan tekemään siirtoverkkoon muutokset, jotka aiheutuvat hiilidioksidin talteenottajan liittymisestä siirtoverkkoon tai lisääntyneestä hiilidioksidin siirtotarpeesta. Edellytyksenä on, että hiilidioksidin talteenottaja sitoutuu vastaamaan muutostöistä aiheutuvista kustannuksista. Muutokset eivät saa aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Hakemukseen sovelletaan, mitä 7 §:n 2 momentissa säädetään hakemuksesta. Energiaviraston päätökseen sovelletaan, mitä 7 §:n 4 momentissa säädetään päätöksestä.

9 §

Siirtoverkkoa koskevan päätöksen muuttaminen

Energiavirasto voi muuttaa 7 ja 8 §:ssä tarkoitettua päätöstä, jos olosuhteet tai hiilidioksidin siirtämistarpeet ovat olennaisesti muuttuneet. Käyttöoikeus voidaan peruuttaa, jos siirtoverkon käyttöoikeuden saanut ei ryhdy käyttämään siirtoverkkoa kohtuullisen ajan kuluessa tai laininlyö hänelle kuuluvia verkon käyttöä koskevia velvollisuuksia.

12 §

Viranomaisten tehtävät

Energiavirasto vastaa siirtoverkon käyttöoikeutta koskevien määräysten noudattamisen valvonnasta.

16 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja Energiaviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Energiaviraston 7–9 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013). Markkinaoikeuden päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

luonnonsuojelulain 61 ja 62 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 61 §:n 1, 2 ja 4 momentti sekä 62 §, sellaisina kuin ne ovat, 61 §:n 1, 2 ja 4 momentti laissa 1059/2015 sekä 62 § laeissa 1059/2015 ja 978/2017, seuraavasti:

61 §

Valitus

Ympäristöministeriön 50 §:n 3 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Ympäristöministeriön muuhun päätökseen sekä Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen ja kunnan viranomaisen 26 tai 28 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä, toimivaltainen hallinto-oikeus on kuitenkin se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta alueesta sijaitsee.

Muuten muutoksenhaussa noudatetaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

62 §

Valitus hallinto-oikeuden päätöksestä

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Valitusoikeudesta on voimassa, mitä 61 §:n 3 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 37 § seuraavasti:

37 §

Muutoksenhaku arviointimenettelyn soveltamista koskevaan päätökseen

Hankkeesta vastaava saa hakea muutosta 13 §:ssä tarkoitettuun päätökseen sekä 36 §:n nojalla tehtyyn päätökseen, jolla hankkeesta vastaavan esitys on hylätty, valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta hankkeesta sijaitsee.

Edellä 13 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

10.

Laki

maastoliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maastoliikennelain (1710/1995) 26 §:n 1 momentti sekä 31 §, sellaisena kuin niistä on 31 § laissa 1060/2015, sekä
lisätään 30 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1018/1996 ja 550/2014, uusi 4 momentti seuraavasti:

26 §

Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetusta moottorikäyttöisen ajoneuvon luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä pysäköinninvalvonnasta annetussa laissa (727/2011) säädetään.

30 §

Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin

Kunta voi periä maksun 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta luvasta. Kunnalle perittävä maksu voi vastata enintään suoritteiden tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

31 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 30 §:ssä tarkoitettuun kunnan viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Kunnan viranomaisen muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

ulkoilulain 30 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkoilulain (606/1973) 30 a §, sellaisena kuin se on laissa 1343/1994, seuraavasti:

30 a §

Kunnan leirintäalueviranomaisen 3 luvun nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen noudattaen, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____kuuta 20 ____.

12.

Laki

etuostolain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan etuostolain (608/1977) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 1067/2015, seuraavasti:

22 §

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saavat ostaja ja myyjä hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin kuntalaissa säädetään.

Kunnan päätökseen olla käyttämättä etuosto-oikeutta ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

13.

Laki

kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain (669/1978) 18 §, sellaisena kuin se on laissa 1065/2015, seuraavasti:

18 §

Tämän lain 14 §:n nojalla tehtyyn kunnan päätökseen, 15 §:n nojalla tehtyyn päätökseen, joka koskee valvontaviranomaisen määräämistä tai sen tehtävien siirtämistä sekä 14 b §:n nojalla tehtyyn taksan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuo-
mioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Ennen muutoksen hakemista 14 b §:n 1–3 momentin mukaisten maksujen määräämiseen maksuvelvollisen on tehtävä 14 päivän kuluessa maksulipun saamisesta muistutus maksun perimisestä päättävälle kunnan viranomaiselle. Muistutuksen johdosta on tehtävä uusi päätös, ja maksuvelvolliselle on lähetettävä uusi maksulippu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain (954/2012) 36 §, sellaisena kuin se on laissa 1262/2014, seuraavasti:

36 §

Muutoksenhaku

Hakemuksesta annettuun toimitelimen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Tyypiphyväksynnän, varmennustodistuksen ja valmistuksen laadunvalvonnasta annetun sertifikaatin peruuttamista koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

15.

Laki

rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain (50/2013) 26 §, sellaisena kuin se on laissa 1066/2015, seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku

Pätevyyden toteajan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Ympäristöministeriön ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

16.

Laki

rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 21 § seuraavasti:

21 §

Muutoksenhaku

Muutosta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rakennuksen suojelua koskevaan päätökseen haetaan ympäristöministeriöltä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vaarantamiskieltoa koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä rakennus sijaitsee.

Muilta osin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

17.

Laki

aravalain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravalain (1189/1993) 39 §, sellaisena kuin se on laissa 1061/2016, seuraavasti:

39 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan taikka kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan tekemään päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Valittamalla ei kuitenkaan saa hakea muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun:

1) kunnan viranomaisen päätökseen, joka koskee kunnan 8, 12 tai 16 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20 tai 26 §:n nojalla tekemää päätöstä;

2) Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen, joka koskee sen 5, 8, 16, 26 tai 32 §:n nojalla tekemää päätöstä;

3) Valtiokonttorin päätökseen, joka koskee Valtiokonttorin 12 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20, 26, 31 tai 38 §:n nojalla tekemää päätöstä.

Kunnan 3 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen lainoitettavista kohteista ei erikseen saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

18.

Laki

aravalainojen lainahtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravalainojen lainahtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain (1023/2002) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 1046/2015, seuraavasti:

12 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

19.

Laki

aravarajoituslain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravarajoituslain (1190/1993) 21 §, sellaisena kuin se on laissa 1714/2015, seuraavasti:

21 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan sekä kunnanhallituksen ja kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen vuokralaisen valintaa tai hyväksymistä koskevassa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

20.

Laki

asumisoikeusasunnoista annetun lain 54 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 54 §, sellaisena kuin se on laissa 1047/2015, seuraavasti:

54 §

Valitus

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Asumisoikeuden saajaksi tai luovutuksensaajaksi hyväksymistä koskevaan päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta valittamalla vain, jos valittajan hakemus on hylätty sen vuoksi, ettei hän täytä asumisoikeuden saajalle tai luovutuksensaajalle asetettuja edellytyksiä tai että virheellinen menettely on vaikuttanut valittajan vahingoksi. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

21.

Laki

eräiden vuokratalolainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden vuokratalolainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain (511/2005) 6 §, sellaisena kuin se on laissa 1049/2015, seuraavasti:

6 §

Muutoksenhaku

Ilmoituksen tekijä saa vaatia oikaisua Valtiokonttorin päätökseen siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

22.

Laki

oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) 11 a §, sellaisena kuin se on laissa 1050/2015, seuraavasti:

11 a §

Hakija saa vaatia oikaisua 11 §:ssä tarkoitettussa asiassa annettuun päätökseen siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

23.

Laki

omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain (1204/1993) 14 §, sellaisena kuin se on laissa 1051/2015, seuraavasti:

14 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia kunnan ja Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

24.

Laki

omistusasuntolainojen valtiontakauksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen valtiontakauksesta annetun lain (204/1996) 16 §, sellaisena kuin se on laissa 1052/2015, seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

25.

Laki

valtioneuvoksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtioneuvoksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetun lain (868/2008) 16 §, sellaisena kuin se on laissa 1053/2015, seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

26.

Laki

vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista annetun lain (291/2005) 6 §, sellaisena kuin se on laissa 1055/2015, seuraavasti:

6 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ja Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

27.

Laki

vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti annetun lain (856/2008) 17 §, sellaisena kuin se on laissa 1056/2015, seuraavasti:

17 §

Muutoksenhaku

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ja Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 4 §:ssä tarkoitetussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

28.

Laki

vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) 41 §, sellaisena kuin se on laissa 470/2018, seuraavasti:

41 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan sekä kunnanhallituksen ja kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen vuokralaisen valintaa tai hyväksymistä koskevassa asiassa ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen 8 ja 10 a §:ssä tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

29.

Laki

vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain (574/2016) 30 § seuraavasti:

30 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin, kunnan sekä kunnanhallituksen tai kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen asukkaan valintaa tai hyväksymistä koskevassa asiassa sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen 8 §:ssä, 13 §:n 1 ja 2 momentissa, 14 §:ssä tai 17 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 2019

Pääministeri

Antti Rinne

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen

1.

Laki**ympäristönsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 190 §:n 1 ja 4 momentti, 195 §, 196:n §:n 2 momentti, 199 §:n 2 momentti, 207 § ja 208 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 190 §:n 1 momentti laissa 823/2019, 190 §:n 4 momentti ja 195 § laissa 974/2017 ja 207 § laissa 802/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

190 §

190 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämän lain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Kunnan ympäristönsuojelumääräysten hyväksymistä sekä käsittelymaksua tarkoittavaa taksaa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään. Valtion valvontaviranomaisella on oikeus hakea muutosta kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä koskevaan päätökseen. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Kunnan ympäristönsuojelumääräysten hyväksymistä sekä käsittelymaksua tarkoittavaa taksaa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään. Valtion valvontaviranomaisella on oikeus hakea muutosta kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä koskevaan päätökseen.

195 §

195 §

*Muutoksenhaku eräissä tapauksissa**Muutoksenhaku eräissä tapauksissa*

Tyyppihyväksyntää koskevasta viranomaisen päätöksestä sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston 162 §:n nojalla tekemästä pää-

Tyyppihyväksyntää koskevasta viranomaisen päätöksestä sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston 162 §:n nojalla tekemästä pää-

Voimassa oleva laki

töksestä antaa pätevyystodistus tai peruuttaa se valitetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Asianosainen saa hakea oikaisua 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun tarkastuslaitoksen tai muun vastaavan laitoksen päätökseen siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätökseen, jolla oikaisuvaatimus on hylätty, saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Ammatillisessa tutkinnossa 159 §:n 2 momentin mukaan osoitetun pätevyyden arviointiin voi hakea muutosta siten kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tai Suomen ympäristökeskuksen hyväksymän asiantuntevan tahon 159 §:n nojalla tekemään päätökseen todistuksen antamisesta pätevyyden arvioinnin kohteena oleva saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätökseen, jolla oikaisuvaatimus on hylätty, saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

196 §

Kuuleminen ympäristölupapäätöstä koskevan valituksen johdosta

Vaasan hallinto-oikeuden on lisäksi varattava luvan hakijan valituksen johdosta tilaisuus vastineen antamiseen niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä yleistä etua valvoville viranomaisille, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Muutoin valituksista on kuultava siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tieto valituksesta vastineen antamista varten annetaan siten kuin hallintolaisissa säädetään. Samalla on ilmoitettava, missä

Ehdotus

töksestä antaa pätevyystodistus tai peruuttaa se valitetaan siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa* säädetään.

Asianosainen saa *vaatia* oikaisua 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun tarkastuslaitoksen tai muun vastaavan laitoksen päätökseen siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätökseen, jolla oikaisuvaatimus on hylätty, saa hakea muutosta *hallintotuomioistuimelta* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa* säädetään.

Ammatillisessa tutkinnossa 159 §:n 2 momentin mukaan osoitetun pätevyyden arviointiin *saa* hakea muutosta siten kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tai Suomen ympäristökeskuksen hyväksymän asiantuntevan tahon 159 §:n nojalla tekemään päätökseen todistuksen antamisesta pätevyyden arvioinnin kohteena oleva saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätökseen, jolla oikaisuvaatimus on hylätty, saa hakea muutosta *hallintotuomioistuimelta* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa* säädetään.

196 §

Kuuleminen ympäristölupapäätöstä koskevan valituksen johdosta

Vaasan hallinto-oikeuden on lisäksi varattava luvan hakijan valituksen johdosta tilaisuus vastineen antamiseen niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä yleistä etua valvoville viranomaisille, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Muutoin valituksista on kuultava siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa* säädetään. Tieto valituksesta vastineen antamista varten annetaan siten kuin hallintolaissa säädetään. Sa-

Voimassa oleva laki

valitusasiakirjat ovat nähtävillä sekä minne vastinekirjelmät voidaan vastineen antamista varten varatussa ajassa toimittaa.

199 §

Luvanvaraisen toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta

Lupaviranomainen voi myöntää oikeuden aloittaa toiminta 1 momentissa säädetyn edellytyksin myös enintään 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Hakemuksesta on kuuluttava valvontaviranomaisia ja lupapäätökseen muutosta hakeneita. Päätös on tämän jälkeen tehtävä viivytyksettä. Päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätös, jolla on myönnetty 1 momentissa tarkoitettu oikeus, on välittömästi toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille.

207 §

Todistajan kuuleminen

Valtion ympäristölupaviranomainen voi, jos se erityisestä syystä on tarpeen, kuulla todistajaa vakuutuksen nojalla sekä suullisesti asianosaista. Asianosaisille on varattava tilaisuus olla läsnä kuultaessa todistajaa tai asianosaista, ja heillä on oikeus esittää kysymyksiä sekä lausua käsityksensä todistajan tai asianosaisen kertomuksesta. Todistajalle maksettavaan korvaukseen sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

208 §

Kulujen korvaaminen korvausasiassa

Asianosaiselle aiheutuneiden kulujen korvaamiseen 13 luvussa tarkoitettua korvausta koskevassa asiassa sovelletaan, mitä oikeu-

Ehdotus

mallalla on ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä, sekä minne vastinekirjelmät voidaan vastineen antamista varten varatussa ajassa toimittaa.

199 §

Luvanvaraisen toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta

Lupaviranomainen voi myöntää oikeuden aloittaa toiminta 1 momentissa säädetyn edellytyksin myös enintään 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Hakemuksesta on kuuluttava valvontaviranomaisia ja lupapäätökseen muutosta hakeneita. Päätös on tämän jälkeen tehtävä viivytyksettä. Päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa* säädetään. Päätös, jolla on myönnetty 1 momentissa tarkoitettu oikeus, on välittömästi toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille.

207 §

Todistajan kuuleminen

Valtion ympäristölupaviranomainen voi, jos se erityisestä syystä on tarpeen, kuulla todistajaa vakuutuksen nojalla sekä suullisesti asianosaista. Asianosaisille on varattava tilaisuus olla läsnä kuultaessa todistajaa tai asianosaista, ja heillä on oikeus esittää kysymyksiä sekä lausua käsityksensä todistajan tai asianosaisen kertomuksesta. Todistajalle maksettavaan korvaukseen sovelletaan, mitä *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa* säädetään.

208 §

Kulujen korvaaminen korvausasiassa

Asianosaiselle aiheutuneiden kulujen korvaamiseen 13 luvussa tarkoitettua korvausta koskevassa asiassa sovelletaan, mitä oikeu-

Voimassa oleva laki

denkäyntikulujen korvaamisesta säädetään
hallintolainkäyttölaissa.

Ehdotus

denkäyntikulujen korvaamisesta säädetään
oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa
laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

2.

Laki**jätelain 137 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jätelain (646/2011) 137 §, sellaisena kuin se on laissa 1062/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

137 §

137 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäytölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Hallinto-oikeuden päätökseen jätehuolto-rekisteriin tai tuottajarekisteriin hyväksymisen peruuttamista, jätteen kansainvälisen siirron hyväksymistä ja ennakkohyväksyntää koskevan päätöksen peruuttamista, 126–128 §:ssä tarkoitettua päätöstä sekä laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäytölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muusta kuin 96, 97 ja 99 §:n nojalla tekemästä päätöksestä sekä mainituissa pykälissä säädettyjen velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä koskevasta 126 ja 133 §:ssä tarkoitettua päätöksestä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosaa kysymyksessä olevasta toiminnasta harjoitetaan. Valitus, joka koskee Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 103, 106, 107, 126, 128 tai 133 §:n nojalla tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, jota päätös pääosin koskee. Valitus

Valitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muusta kuin 96, 97 ja 99 §:n nojalla tekemästä päätöksestä sekä mainituissa pykälissä säädettyjen velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä koskevasta 126 ja 133 §:ssä tarkoitettua päätöksestä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosaa kysymyksessä olevasta toiminnasta harjoitetaan. Valitus, joka koskee Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 103, 106, 107, 126, 128 tai 133 §:n nojalla tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, jota päätös pääosin koskee. Valitus

Voimassa oleva laki

aluehallintoviraston 7 §:n 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä tehdään Vaasan hallinto-oikeudelle.

Kunnan jätehuoltomääräysten hyväksymistä ja jätetaksaa koskevaan päätökseen sekä 37 §:n ja 43 §:n 1 momentin nojalla tehtyyn kunnan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa säädetään. Kunnan viranhaltijan tämän lain 126 §:n 3 momentin nojalla antamaan määräykseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Ehdotus

aluehallintoviraston 7 §:n 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä tehdään Vaasan hallinto-oikeudelle.

Kunnan jätehuoltomääräysten hyväksymistä ja jätetaksaa koskevaan päätökseen sekä 37 §:n ja 43 §:n 1 momentin nojalla tehtyyn kunnan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa säädetään. Kunnan viranhaltijan tämän lain 126 §:n 3 momentin nojalla antamaan määräykseen ei saa hakea erikseen muutosta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

3.

Laki

vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013) 28 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

28 §

Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätökseen

Tämän lain nojalla annettuun valvontaviranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Muutoksenhausta säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996). Valvontaviranomaisen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Ehdotus

28 §

Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätökseen

Tämän lain nojalla annettuun valvontaviranomaisen päätökseen *saa hakea* muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään. Valvontaviranomaisen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .*

4.

Laki

eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetun lain (170/2018) 17 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

17 §

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Energiaviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Energiaviraston tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Päätöstä, jossa määrätään 15 §:n mukainen laiminlyöntimaksu tai 16 §:n mukainen seuraamusmaksu, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

Ehdotus

17 §

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Energiaviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Energiaviraston tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Päätöstä, jossa määrätään 15 §:n mukainen laiminlyöntimaksu tai 16 §:n mukainen seuraamusmaksu, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

5.

Laki

vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain (121/2011) 13 §, sellaisena kuin se on laissa 1064/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Suomen ympäristökeskuksen ja FINAS-akkreditointipalvelun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Suomen ympäristökeskuksen ja FINAS-akkreditointipalvelun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen akkreditoinnin tai toimiluvan peruuttamista sekä pätevyysalueen rajoittamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

6.

Laki

pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain (246/2019) 13 §
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämistä koskevaan päätökseen voi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämistä koskevaan päätökseen voi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

7.

Laki

hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetun lain (416/2012) 7 §:n 1 ja 4 momentti, 8 ja 9 §, 12 §:n 3 momentti sekä 16 §, sellaisena kuin niistä on 16 § laissa 127/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Toisen hallitseman siirtoverkon käyttäminen

Toisen hallitseman siirtoverkon käyttäminen

Jos siirtoverkon haltija ja hiilidioksidin talteenottaja eivät pääse sopimukseen hiilidioksidin siirtoverkon käyttöoikeudesta, Energiamarkkinavirasto voi hakemuksesta myöntää hiilidioksidin talteenottajalle oikeuden liittyä siirtoverkkoon ja käyttää sitä hiilidioksidin siirtämiseen.

Jos siirtoverkon haltija ja hiilidioksidin talteenottaja eivät pääse sopimukseen hiilidioksidin siirtoverkon käyttöoikeudesta, *Energia-*virasto voi hakemuksesta myöntää hiilidioksidin talteenottajalle oikeuden liittyä siirtoverkkoon ja käyttää sitä hiilidioksidin siirtämiseen.

Energiamarkkinaviraston päätöksessä on oltava verkkoon liittymistä ja hiilidioksidin verkkoon syöttämistä koskevat tarpeelliset määräykset. Päätöksessä on samalla määrättävä korvaus siirtoverkkoon liittymisestä verkon haltijalle aiheutuvista kustannuksista ja määrättävä hiilidioksidin siirtopalvelusta suoritettavan korvauksen perusteista. Korvauksen tulee sisältää tuotto pääomalle. Hiilidioksidin siirtopalvelusta suoritettavan korvauksen, mukaan lukien tuotto pääomalle, tulee olla kohtuullinen.

*Energia*viraston päätöksessä on oltava verkkoon liittymistä ja hiilidioksidin verkkoon syöttämistä koskevat tarpeelliset määräykset. Päätöksessä on samalla määrättävä korvaus siirtoverkkoon liittymisestä verkon haltijalle aiheutuvista kustannuksista ja määrättävä hiilidioksidin siirtopalvelusta suoritettavan korvauksen perusteista. Korvauksen tulee sisältää tuotto pääomalle. Hiilidioksidin siirtopalvelusta suoritettavan korvauksen, mukaan lukien tuotto pääomalle, tulee olla kohtuullinen.

8 §

8 §

Siirtoverkon muuttaminen

Siirtoverkon muuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi hiilidioksidin talteenottajan hakemuksesta velvoittaa siirtoverkon haltijan tekemään siirtoverkkoon muutokset, jotka aiheutuvat hiilidioksidin talteenottajan liittymisestä siirtoverkkoon tai lisääntyneestä hiilidioksidin siirtotarpeesta. Edellytyksenä on, että hiilidioksidin talteenottaja sitoutuu vastaamaan muutostöistä aiheutuvista kus-

*Energia*virasto voi hiilidioksidin talteenottajan hakemuksesta velvoittaa siirtoverkon haltijan tekemään siirtoverkkoon muutokset, jotka aiheutuvat hiilidioksidin talteenottajan liittymisestä siirtoverkkoon tai lisääntyneestä hiilidioksidin siirtotarpeesta. Edellytyksenä on, että hiilidioksidin talteenottaja sitoutuu vastaamaan muutostöistä aiheutuvista kus-

Voimassa oleva laki

heutuvista kustannuksista. Muutokset eivät saa aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Hakemukseen sovelletaan, mitä 7 §:n 2 momentissa säädetään hakemuksesta. Energiamarkkinaviraston päätökseen sovelletaan, mitä 7 §:n 4 momentissa säädetään päätöksestä.

9 §

Siirtoverkkoa koskevan päätöksen muuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi muuttaa 7 ja 8 §:ssä tarkoitettua päätöstä, jos olosuhteet tai hiilidioksidin siirtämistarpeet ovat olennaisesti muuttuneet. Käyttöoikeus voidaan peruuttaa, jos siirtoverkon käyttöoikeuden saanut ei ryhdy käyttämään siirtoverkkoa kohtuullisen ajan kuluessa tai laiminlyö hänelle kuuluvia verkon käyttöä koskevia velvollisuuksia.

12 §

Viranomaisten tehtävät

Energiamarkkinavirasto vastaa siirtoverkon käyttöoikeutta koskevien määräysten noudattamisen valvonnasta.

16 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja *Energiamarkkinaviraston* tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin *hallintolainkäyttölaissa (586/1996)* säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. *Hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.*

Energiamarkkinaviraston 7–9 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Asian käsitte-

Ehdotus

tannuksista. Muutokset eivät saa aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Hakemukseen sovelletaan, mitä 7 §:n 2 momentissa säädetään hakemuksesta. *Energiaviraston* päätökseen sovelletaan, mitä 7 §:n 4 momentissa säädetään päätöksestä.

9 §

Siirtoverkkoa koskevan päätöksen muuttaminen

Energiavirasto voi muuttaa 7 ja 8 §:ssä tarkoitettua päätöstä, jos olosuhteet tai hiilidioksidin siirtämistarpeet ovat olennaisesti muuttuneet. Käyttöoikeus voidaan peruuttaa, jos siirtoverkon käyttöoikeuden saanut ei ryhdy käyttämään siirtoverkkoa kohtuullisen ajan kuluessa tai laiminlyö hänelle kuuluvia verkon käyttöä koskevia velvollisuuksia.

12 §

Viranomaisten tehtävät

Energiavirasto vastaa siirtoverkon käyttöoikeutta koskevien määräysten noudattamisen valvonnasta.

16 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja *Energiaviraston* tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Energiaviraston 7–9 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa* sääde-

Voimassa oleva laki

lystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013). Markkinaoikeuden päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Ehdotus

tään. Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013). Markkinaoikeuden päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa* säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

8.

Laki

luonnonsuojelulain 61 ja 62 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 61 §:n 1, 2 ja 4 momentti sekä 62 §, sellaisina kuin ne ovat, 61 §:n 1, 2 ja 4 momentti laissa 1059/2015 sekä 62 § laeissa 1059/2015 ja 978/2017, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

61 §

61 §

*Valitus**Valitus*

Ympäristöministeriön 50 §:n 3 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ympäristöministeriön muuhun päätökseen sekä Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen ja kunnan viranomaisen 26 tai 28 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä, toimivaltainen hallinto-oikeus on kuitenkin se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta alueesta sijaitsee.

Muuten muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

62 §

Valitus hallinto-oikeuden päätöksestä

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, *jos päätös koskee:*

1) 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua kieltoa

Ympäristöministeriön 50 §:n 3 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Ympäristöministeriön muuhun päätökseen sekä Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen ja kunnan viranomaisen 26 tai 28 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa* säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä, toimivaltainen hallinto-oikeus on kuitenkin se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta alueesta sijaitsee.

Muuten muutoksenhaussa noudatetaan, mitä *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa* säädetään.

62 §

Valitus hallinto-oikeuden päätöksestä

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa* säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tai rajoitusta;

2) 24 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettua luonnonsuojelun alueen perustamista;

3) 27 §:ssä tarkoitettua luonnonsuojelun alueen rauhoituksen lakkauttamista;

4) 33 §:ssä tarkoitettua maisema-alueen perustamista; taikka

5) 55 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräraikaista kieltoa.

Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeudesta on voimassa, mitä 61 §:n 3 momentissa säädetään. Jos hallinto-oikeus on muuttanut viranomaisen päätöstä tai kumonnut sen, valitusoikeus on kuitenkin myös päätöksen tehneellä viranomaisella.

Valitusoikeudesta on voimassa, mitä 61 §:n 3 momentissa säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.*

9.

Laki**ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 37 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

37 §

37 §

*Muutoksenhaku arviointimenettelyn soveltamista koskevaan päätökseen**Muutoksenhaku arviointimenettelyn soveltamista koskevaan päätökseen*

Hankkeesta vastaava saa hakea muutosta 13 §:ssä tarkoitettuun päätökseen sekä 36 §:n nojalla tehtyyn päätökseen, jolla hankkeesta vastaavan esitys on hylätty, valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta hankkeesta sijaitsee.

Edellä 13 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut sen 1 momentissa tarkoitettua päätöksen.

Hankkeesta vastaava saa hakea muutosta 13 §:ssä tarkoitettuun päätökseen sekä 36 §:n nojalla tehtyyn päätökseen, jolla hankkeesta vastaavan esitys on hylätty, valittamalla siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta hankkeesta sijaitsee.

Edellä 13 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20__.

10.

Laki**maastoliikennelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maastoliikennelain (1710/1995) 26 §:n 1 momentti sekä 31 §, sellaisena kuin niistä on 31 § laissa 1060/2015, sekä
lisätään 30 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1018/1996 ja 550/2014, uusi 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

26 §

26 §

*Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen**Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen*

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetusta moottorikäyttöisen ajoneuvon luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä pysäköintivirhemaksusta annetussa laissa (248/70) säädetään.

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetusta moottorikäyttöisen ajoneuvon luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä *pysäköintinvalvonnasta annetussa laissa (727/2011)* säädetään.

30 §

30 §

*Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin**Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin*

Moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa on haettava sen lisäksi, mitä luvan- ja suostumuksenvaraisuudesta muualla laissa säädetään, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asemakaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu ympäristönsuojelulaissa (527/2014) tarkoitettu ympäristölupa.

Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa huomattavia haittoja luonnolle, muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupaa ei kuiten-

Voimassa oleva laki

kaan tarvita poliisin, palo- ja pelastustoimen viranomaisten tai puolustusvoimien harjoituksiin.

Tässä pykälässä tarkoitetun luvan myöntämisen edellytyksinä ovat, että tapahtuma täyttää riittävät turvallisuuden vaatimukset ja ettei toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle, sekä että toiminnan järjestämiseen on saatu alueen omistajan tai haltijan kirjallinen lupa.

31 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 30 §:ssä tarkoitettuun kunnan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnan viranomaisen muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.

Ehdotus

Kunta voi periä maksun 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta livasta. Kunnalle perittävä maksu voi vastata enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

31 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 30 §:ssä tarkoitettuun kunnan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Kunnan viranomaisen muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

11.

Laki

ulkoilulain 30 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkoilulain (606/1973) 30 a §, sellaisena kuin se on laissa 1343/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

30 a §

Kunnan leirintäalueviranomaisen 3 luvun nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla lääninoikeuteen *30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Muutoksenhaussa noudatetaan, mitä muutoksenhausta* hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Ehdotus

30 a §

Kunnan leirintäalueviranomaisen 3 luvun nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen noudattaen, mitä oikeudenkäynnistä* hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

12.

Laki

etuostolain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan etuostolain (608/1977) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 1067/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

22 §

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saavat ostaja ja myyjä hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnan päätökseen olla käyttämättä etuosto-oikeutta ei saa hakea muutosta valittamalla.

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saavat ostaja ja myyjä hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin kuntalaissa säädetään.

Kunnan päätökseen olla käyttämättä etuosto-oikeutta ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20__ .

13.

Laki

kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain (669/1978) 18 §, sellaisena kuin se on laissa 1065/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

18 §

Tämän lain 14 §:n nojalla tehtyyn kunnan päätökseen, 15 §:n nojalla tehtyyn päätökseen, joka koskee valvontaviranomaisen määräämistä tai sen tehtävien siirtämistä sekä 14 b §:n nojalla tehtyyn taksan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen 16 §:ssä tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Ennen muutoksen hakemista 14 b §:n 1–3 momentin mukaisten maksujen määräämiseen maksuvelvollisen on tehtävä 14 päivän kuluessa maksulipun saamisesta muistutus maksun perimisestä päättävälle kunnan viranomaiselle. Muistutuksen johdosta on tehtävä uusi päätös, ja maksuvelvolliselle on lähetettävä uusi maksulippu.

Tämän lain 14 §:n nojalla tehtyyn kunnan päätökseen, 15 §:n nojalla tehtyyn päätökseen, joka koskee valvontaviranomaisen määräämistä tai sen tehtävien siirtämistä sekä 14 b §:n nojalla tehtyyn taksan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Ennen muutoksen hakemista 14 b §:n 1–3 momentin mukaisten maksujen määräämiseen maksuvelvollisen on tehtävä 14 päivän kuluessa maksulipun saamisesta muistutus maksun perimisestä päättävälle kunnan viranomaiselle. Muistutuksen johdosta on tehtävä uusi päätös, ja maksuvelvolliselle on lähetettävä uusi maksulippu.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .*

14.

Laki

eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain (954/2012) 36 §, sellaisena kuin se on laissa 1262/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

36 §

36 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakemuksesta annettuun toimitilimen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tyypinhyväksynnän, varmennustodistuksen ja valmistuksen laadunvalvonnasta annetun sertifikaatin peruuttamista koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Hallinto-oikeuden päätökseen toiminnan keskeyttämistä sekä valtuutuksen ja hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hakemuksesta annettuun toimitilimen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään. Tyypinhyväksynnän, varmennustodistuksen ja valmistuksen laadunvalvonnasta annetun sertifikaatin peruuttamista koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
 kuuta 20 ____.

15.

Laki

rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain (50/2013) 26 §, sellaisena kuin se on laissa 1066/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

26 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Pätevyyden toteajan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Ympäristöministeriön ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 24 ja 25 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pätevyyden toteajan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Ympäristöministeriön ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

16.

Laki

rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 21 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

21 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Muutosta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rakennuksen suojelua koskevaan päätökseen haetaan ympäristöministeriöltä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vaarantamiskieltoa koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä rakennus sijaitsee.

Muulta osin muutoksenhausta säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

Muutosta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rakennuksen suojelua koskevaan päätökseen haetaan ympäristöministeriöltä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vaarantamiskieltoa koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä rakennus sijaitsee.

Muulta osin *muutoksenhaussa noudatetaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

17.

Laki

aravalain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravalain (1189/1993) 39 §, sellaisena kuin se on laissa 1061/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

39 §

39 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan taikka kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan tekemään päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 15 c §:n 4 momentissa sekä 33 ja 37 §:ssä tarkoitetussa lainan irtisanomista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valittamalla ei kuitenkaan saa hakea muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun:

1) kunnan viranomaisen päätökseen, joka koskee kunnan 8, 12 tai 16 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20 tai 26 §:n nojalla tekemää päätöstä;

2) Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen, joka koskee sen 5, 8, 16, 26 tai 32 §:n nojalla tekemää päätöstä;

3) Valtiokonttorin päätökseen, joka koskee Valtiokonttorin 12 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20, 26, 31 tai 38 §:n nojalla tekemää päätöstä.

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan taikka kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan tekemään päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Valittamalla ei kuitenkaan saa hakea muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun:

1) kunnan viranomaisen päätökseen, joka koskee kunnan 8, 12 tai 16 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20 tai 26 §:n nojalla tekemää päätöstä;

2) Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen, joka koskee sen 5, 8, 16, 26 tai 32 §:n nojalla tekemää päätöstä;

3) Valtiokonttorin päätökseen, joka koskee Valtiokonttorin 12 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20, 26, 31 tai 38 §:n nojalla tekemää päätöstä.

Voimassa oleva laki

Kunnan 3 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen lainoitettavista kohteista ei erikseen saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Ehdotus

Kunnan 3 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen lainoitettavista kohteista ei erikseen saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .*

18.

Laki

aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain (1023/2002) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 1046/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden 11 §:ssä tarkoitetussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitushuvan.

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
 kuuta 20 ____.

19.

Laki

aravarajoituslain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravarajoituslain (1190/1993) 21 §, sellaisena kuin se on laissa 1714/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

21 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan sekä kunnanhallituksen ja kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua *päätöksen tehneeltä viranomaiselta* siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen vuokralaisen valintaa tai hyväksymistä koskevassa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen 6 ja 17 §:ssä tarkoitetussa säännösten vastaisesta käytöstä suoritettavaa korvausta koskevassa asiassa sekä 7 d §:n 2 momentissa ja 19 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan sekä kunnanhallituksen ja kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen vuokralaisen valintaa tai hyväksymistä koskevassa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

20.

Laki

asumisoikeusasunnoista annetun lain 54 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 54 §, sellaisena kuin se on laissa 1047/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

54 §

54 §

Valitus

Valitus

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Asumisoikeuden saajaksi tai luovutuksen saajaksi hyväksymistä koskevaan päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta valittamalla vain, jos valittajan hakemus on hylätty sen vuoksi, ettei hän täytä asumisoikeuden saajalle tai luovutuksensaajalle asetettuja edellytyksiä tai että virheellinen menettely on vaikuttanut valittajan vahingoksi. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Asumisoikeuden saajaksi tai luovutuksen saajaksi hyväksymistä koskevaan päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta valittamalla vain, jos valittajan hakemus on hylätty sen vuoksi, ettei hän täytä asumisoikeuden saajalle tai luovutuksensaajalle asetettuja edellytyksiä tai että virheellinen menettely on vaikuttanut valittajan vahingoksi. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
 kuuta 20 ____.

21.

Laki

eräiden vuokratalolainojen lainahtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden vuokratalolainojen lainahtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain (511/2005) 6 §, sellaisena kuin se on laissa 1049/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Ilmoituksen tekijä saa vaatia oikaisua Valtiokonttorin päätökseen siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Ilmoituksen tekijä saa vaatia oikaisua Valtiokonttorin päätökseen siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

22.

Laki

oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) 11 a §, sellaisena kuin se on laissa 1050/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

11 a §

Hakija saa vaatia oikaisua 11 §:ssä tarkoitettussa asiassa annettuun päätökseen siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Ehdotus

11 a §

Hakija saa vaatia oikaisua 11 §:ssä tarkoitettussa asiassa annettuun päätökseen siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

23.

Laki

omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain (1204/1993) 14 §, sellaisena kuin se on laissa 1051/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia kunnan ja Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 8 §:ssä tarkoitetussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hakija saa vaatia kunnan ja Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 8 §:ssä tarkoitetussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

24.

Laki

omistusasuntolainojen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti annetun lain (204/1996) 16 §, sellaisenaan kuin se on laissa 1052/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

25.

Laki

valtioneuvoksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtioneuvoksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetun lain (868/2008) 16 §, sellaisena kuin se on laissa 1053/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen takauksen maksamatta jättämistä ja seuraamusmaksun määräämistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20__.

26.

Laki

vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista annetun lain (291/2005) 6 §, sellaisena kuin se on laissa 1055/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen korkotuen lakkauttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ja Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
 kuuta 20 ____.

27.

Laki

vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti annetun lain (856/2008) 17 §, sellaisena kuin se on laissa 1056/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

17 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 4 §:ssä tarkoitetussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen takauksenvauksen maksamatta jättämistä ja seuraamusmaksun määräämistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ja Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 4 §:ssä tarkoitetussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
 kuuta 20 ____.

28.

Laki

vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) 41 §, sellaisena kuin se on laissa 470/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

41 §

41 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan sekä kunnanhallituksen ja kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen vuokralaisen valintaa tai hyväksymistä koskevassa asiassa ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen 8 ja 10 a §:ssä tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen 13 d §:n 2 momentissa, 26 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan sekä kunnanhallituksen ja kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen vuokralaisen valintaa tai hyväksymistä koskevassa asiassa ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen 8 ja 10 a §:ssä tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
 kuuta 20 ____.

29.

Laki

vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain (574/2016) 30 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

30 §

30 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin, kunnan sekä kunnanhallituksen tai kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen asukkaan valintaa tai hyväksymistä koskevassa asiassa sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen 8 §:ssä, 13 §:n 1 ja 2 momentissa, 14 §:ssä tai 17 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen 12 §:ssä tarkoitettussa korkotuen lakkauttamista koskevassa asiassa sekä 25 ja 27 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin, kunnan sekä kunnanhallituksen tai kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai kunnan lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallintotuomioistuimeen* siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen asukkaan valintaa tai hyväksymistä koskevassa asiassa sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen 8 §:ssä, 13 §:n 1 ja 2 momentissa, 14 §:ssä tai 17 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
 kuuta 20 ____.